

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
polletno 210 Din
celoletno 420 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
polletno 210 Din
celoletno 420 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
polletno 210 Din
celoletno 420 Din

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po 250, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem g
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Za naročila se ne vračajo, ne frankirano
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon šte. 50, upravnitva šte. 328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ulici št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana šte. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Mussolinizem.

Rim, 13. novembra.

Na obnem zboru v Milanu dne 14. in 15. novembra 1914 so socialisti izgnali Mussolinija iz stranke radi njegove intenzivne propagande za vstop Italije v vojno. Mussolini, ki je bil prej glavni urednik »Avantijac«, je ustanovil lasten list, da je mogel uspešneje voditi to kampanjo. V svojem listu je Mussolini na sklep socialistične stranke takole odgovoril: »Izgnan sem, a ne ukročen. Ako me socialisti imajo za mrtvega, bodo strašno razočarani, ko me najdejo živega, nespravljivega in neuklonljivega v boju proti njim, ki ga bom vodil z vsemi svojimi silami. Jaz dvigam javno zastavo razkola. In sedaj brusim orožje, vse svoje orožje.«

V tej svečani zakletvi najdemo brezdvomno ključ do sicer nerazrešljive uganke, kako je mogel Mussolini v kratkem času popolnoma menjati svojo politično ideologijo in svetovni nazor; kako se je mogel preleviti iz socialistu v najhujšega reakcionarca, iz najbolj »akrknjega ateista v uradniški katoliške vere. Leta 1904 je v Lausanni vzkliknil: »Boga ni; religija proti znanosti predstavlja absurdnost.« Letos je Mussolini ob priliki otvoritve 15. kongresa Zveze za povzdigo znanosti v Bologni rekel med drugim: »Mislim, da veda ne bo prišla do tega, da bi razložila vzroke pojavov. Zato bo vedno ostalo neko duhovno polje, neka zaprta stena, pred katero se bo moralo koleno pripogniti in na steno bo treba zapisati tole besedico: Bog. Zatorej po mojem mnenju ne more biti nasprotstva med znanostjo in vero.« Ko so delavci zasedli tovarne, je Mussolini imel nanje slavnosten nagovor; danes je v Italiji stavka prepovedana pod najhujšimi kaznimi.

Kdor količkaj pozna Mussolinijevo osebnost in njegovo življenje, se ne more oprijeti razlage, da je ta Mussolinijev preokret plod notranjega spoznanja. Mussolini je sklenil maščevanje za vsako ceno. Mussolini je sklenil, da mora priti na vlado na vsak način. In danes po tolikih uspehih se mu na obzorju svetilka škrlatni plašč rimskih imperatorjev. Za doseg te cilje ne izbira med sredstvi. Saj je znano, da je Mussolini javen zagovornik Machiavellijevih načel.

Ali je kaj čudnega potem, ako je Mussolini, ko se je Turati leta 1922, ko mu je kralj ponudil vlado, s svojimi somišljeniki zgubljaj v teoretskih razpravah, ali more pravoveren socialist stopiti na čelo monarhistični vladi, brez pomislekov vrgel svoje republikanstvo v koruzo, zasedel Rim in se poklonil kralju? Mussolini, ki izvrstno pozna svoj narod in kateremu ni mogoče odrekati izredne bistrovost in kritičnih momentih, je videl, da drugače ne pojde, ker je italijanski kralj pri narodu priljubljen, ker je bilo za kraljem vojaštvo.

In da je Mussolini tako hitro menjal svoja verska načela? Mussolini išče velikih uspehov, da z njimi utrdi svoj režim. Rimsko vprašanje še danes teži Italijo in prihaja vedno znova na dan; delo za zedinjenje Italije ni še popolno, dokler se to vprašanje ne reši. Mussolini se ga je lotil s pravo nervoznostjo. V šolo je uvedel zopet verouk in križ, in Kapiol je dal zopet postaviti križ. Prišel je podajati izjave kakor je ona, ki smo jo zgoraj omenili, na čestitke Azione Cattolica po atentatu je odgovoril, da ima fašistovska stranka v programu »postulat največjega spoštovanja katoliške vere, ki je vera italijanskega naroda«. Kljub temu, da take izjave spravijo iz tira kaknega posameznega duhovnika v Italiji, je vendar gotovo, da je Vatikan gluh zanje in ne kaže nikakega razpoloženja, da bi reševal rimsko vprašanje z Mussolinijem, ki se vedno in vedno proglašča za načelnika revolucionarne vlade.

In kdor italijanskemu narodu, ki je zemlje in kruha lačen, napoveduje dobo rimskega imperija, ko Italijanu ne bo treba iskati kruha po svetu, ali ni ta njegov odrešenik? Saj fantastičnemu narodu, kakor je italijanski, ni treba konkretnih uspehov. »Italija zahteva, da se ji prizna pravica do solnca. Ako drugi narodi ne bodo tega storili, bo Italija prisiljena to storiti sama.« (Iz izjav Mussolinija poročevalcu »Deutsche Allgemeine Zeitung«.) Ali ne govori Mussolini iz duše poslednjega italijana? Dajte italijanskemu narodu še »circesenski«, obdaj se ob vsakem obisku s potrebnim pompom in nič čudnega ne bo, da vas bo pričel primerjati z Napoleonom in končno telo s Kristusom. Saj je znano, da je Vatikan moral intervenirati, ko so v zadnjem času nekateri oboževalci Mussolinija pričeli primerjati ga s Kristusom!

Ves razvoj, pravzaprav zgodovina fašizma — saj o razvoju fašizma ni mogoče govoriti, ker ni to nikako idejno gibanje — ni nič drugega kakor Mussolinijeva borba za vlado in obdržanje vlade. Fašizma ni brez Mussolinija mogoče definirati. In vsi učenjaki s filozofom Gentilijem vred, ki jih je Mussolini nagljal, naj definirajo fašizem, niso prišli preko definicije fašistovskih častnikov: fašizem je metoda, fašizem je država. Kaj se to pravi? Niti v propagandi nekakih skupnih interesov, neke vrste kolektivizma, kateremu bi moral posameznik podvreči svoje interese, ni mogoče najti vsebine fašizma. Kdo more danes vzeti resno te besede, ki prihajajo čisto iz ust ljudi, ki iščejo le korito?

Fašizem je mussolinizem. Z Mussolinijem izgine fašizem kakor se je z njim porodil. V začetku leta 1920 je gibanje, v kolikor je šlo za tem, da se napravi red v državi, ki je stala pred anarhijo, imelo svoj »raison d'être«; že leta 1922, ko je Mussolini zasedel Rim, je dovršilo svojo nalogo. Trditve fašistovskega in inozemskega kapitalističnega ali slabo informiranega tiska, da je Mussolini rešil Italijo pred boljševizmom, je bajka. Italiji je grozil boljševizem leta 1919, a ga je Giolitti s svojo taktiko popuščanja popolnoma ubil in leta 1922 ni nikdo več resno mislil na nevarnost boljševizma. Toliko bolj se je fašizem danes izčrpal. Tistega fašizma, ki ga je večina Italijanov z navdušenjem sprejela in sicer kot gibanje, ki je stremelo za tem, da se v državi napravi red, da se ljudem, ki so se borili na frontah, ne pljuje več v obraz, ampak da se spoštujejo, takega fašizma v Italiji danes ni več. Nasprotno, dogaja se, da fašisti pljujejo vojakom v obraz; širijo se glasovi o resnih incidentih med vojaštvom in milico. Vojaštvo, ki je v začetku podpiralo Mussolinija, ga bo bržkone tudi vrglo. Reda v državi ni več, naslovi fašističnega časopisa, »po vsej Italiji vlada red«, so simptomatični. Pojavlja se potreba novega »fašizma«. Fašizma ni več, ostal je le Mussolini, ki je razklal Italijo v dva dela: na eni strani oboževanje, na drugi kletve.

Mussolini se bori, bori naravnost z obupom. Matteotti je izginil, Amendola kmalu za njim, Farinacci je v kotu in Federzoni, Farinacci je v zadnjem času tudi Mussolinijev rival, je moral izročiti Mussoliniju notranje ministrstvo. Vsak dan se polnijo ječe v Italijani, ki le besedo izgovore proti Mussoliniju; smrtna kazem čaka onega, ki ga napade.

Kdaj bo konec te borbe? Mussolinijeva tla so gotovo v Italiji kakor tudi v inozemstvu precej omajana. Divjanje fašistov proti Francozom in zahteva po francoski zemlji sta Francoze naravnost razkačila; zdi se kakor bi hoteli Nemci izrabiti to napetost med Francozi in Italijo ter se pogajajo za sporazum z Italijo. Mussolini je moral umakniti zakon proti inozemskim žurnalistom, proti kateremu so zagnali največji krik v Franciji.

V Italiji so vse opozicijske stranke razpuščene, ustavljen ves nefašistovski tisk. Mussolini ustvarja ugodna tla komunizmu, ki se čezdalej bolj širi. Prostovoljno se Mussolini ne umakne. Tekla bo kri. Prehod v normalne razmere bo toliko težji, ker se bo hotela polastiti vlade druga ekstremistična stranka, to je komunizem.

Mussolini pred senatom.

Rim, 16. novembra. (Izv.) Danes popoldne ob 2. uri 30 minut se je sestal k seji senat, ki razpravlja o zakonskem načrtu za uvedbo smrtnih kazni in drugih izjemnih ukrepov. Ob 3. uri je vstopil v senatski zbornico Mussolini, ki so ga senatorji burno pozdravili. Sprejeli so ga z vzkliki »Evviva il duce«. Nato je predsednik senata Tittioni izrazil obžalovanje radi zadnjega atentata ter poudaril, da je senat z navdušenim sprejemom dokazal, kakšna čustva goji do Mussolinija. Nato je poročal Mussolini v kratkem govoru o zadnjih izprehembah v vladi ter omenil smrt princeze Leticije in nekaterih senatorjev ter poudarjal velike zasluge, ki si jih je stekel senator Marconi s svojima najnovejšima izumoma za človeštvo. Senat je nato navdušeno pozdravil senatorja Marconija. Po prečitani in odobritvi zapisnika zadnje seje se je današnja seja zaključila. Razprava o zakonskem načrtu za uvedbo smrtnih kazni pride jutri na dnevni red. Zakonski načrt bo prav gotovo sprejet.

Komentar „Samouprave“ k govorom političnih prvakov.

RADIKALI POPOLNOMA ODKLANJAJO IDEOLOGIJU SAMOSTOJNIH DEMOKRATOV — PRIBIČEVIČ SE MORA ODREČI SVOJEMU PROGRAMU — RADIČEVA NEDOSLEDNOST — RESNO UVAŽEVANJE DR. KOROŠČEVEGA CELJSKEGA GOVORA

Belgrad, 16. nov. (Izv.) Celjski zbor zaupnikov Slovenske ljudske stranke in njegov sklep, posebno pa govor našega voditelja dr. Korošča so vzbudili v tukajšnji javnosti ogromno zanimanje. Razumljivo je, da so komentarji, kakor običajno, zelo različni. Zanimivo je, da vsi komentarji in glasovi pripisujejo tem sklepom veliko važnost.

Posebno zanimiv je komentar uradnega glasila radikalne stranke »Samouprava«, ki se na uvodnem mestu najprej bavi z govorom Svetozarja Pribičevića, nato z nastopom Stjepana Radića v Prekmurju in končno s celjskim zborom zaupnikov SLS in govorom g. dr. Antona Korošča. Primerjajoč te tri govore, pravi »Samouprava« med drugim najprej o Pribičeviću sledeče:

»Samoposebi se razume, da je Pribičević eden izmed tistih voditeljev, ki sicer tudi največ govore, katerih govori pa vsled enoličnosti postanejo nezanimivi. Pribičevićeva politična tema se nahaja še vedno na tistih tleh, na katerih je najlažje dobivala efemerne uspehe. Pribičević živi v zmoti, ako misli, da se lahko naš notranji položaj vrne v tisto stanje, v katerem je bilo po zedinjenju, da bi z izkoriščanjem prejšnjih nesoglasij in sporov, zmot in prepričeval politični kapital in propovedoval principe cepljanja in pozival tiste, ki so močnejši, da pritisnejo slabije...«

Pribičević pozablja na celo radikalno stranko, na radikalne prvake in sploh na radikalno politiko. Pribičević pri tem neprestano ponavlja, kako da ne bo šel niti z radikalni, niti z radikalno stranko v nobeno kombinacijo, dasiravno ga nihče ne kliče, niti mu nihče ne ponuja sodelovanja. Najprej mora g. Pribičević zapustiti svoje ideje. Pomiriti se mora, da si ne bo več pripisoval glavnih zaslug za zedinjenje in uvrščenje naše države. Sprijazniti se mora z dejstvom, da se mora v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev v resnici čuti tudi hrvatska in slovenska beseda poleg srbske.

Ko se bo to zgodilo, pa bo zopet nastalo vprašanje, ali ga bodo radikali po tolikih njegovih napadih povabili k sodelovanju. Pribičevićeva skupina ni niti tolikšna, niti ne predstavlja tolikšne moči, da bi se moralo brezpogojno z njo računati.

Glede Stjepana Radića in njegovega govora v Prekmurju pravi glavni organ radikalne stranke dobesedno sledeče:

»Drugi znani govornik, ki se istotako vsak dan pojavlja, kateremu se pa je vendar posrečilo, da je postal zanimiv, četudi samo z napadi in prekoračenjem dopustnih mej, je g. Stjepan Radić. Z njegovim govorom se ne nameravamo baviti, ker ni v njem ničesar,

kar bi bilo potrebno komentirati in pozornosti. Stjepan Radić ostaja vedno isti Stjepan Radić, ki ga dobro poznamo in katerega nedoslednosti ni treba več naglaševati.

Tudi sedaj je Stjepan Radić napadel g. Pašiča na zelo nevljuden način in razlagal različne stvari o g. Pašiču in njegovi osebi in njegovih sposobnostih. Radić je smatral ob Pašičevi vrnitvi za dolžnost, da ga na zagrebški postaji osebno pozdravi in se mu pokloni. Tudi drugih neresnih in odvratnih aluzij na druge radikalne prvake je polno v Radićevem govoru. S takšnim postopanjem Stjepan Radić otežkočuje politiko sporazuma, za katero se, kakor izjavlja, tudi sam zavzema. Popolnoma gotovo je, da Radić s svojim nastopanjem škoduje interesom Hrvatov in razdira temelje politike, katere je osnovana na sodelovanju HSS in NRS. Posledice tega delovanja bodo zadele Radića samega.

Končno prehaja »Samouprava« na celjsko zborovanje in pravi sledeče:

»Tretji govornik je bil g. dr. Anton Korošec, katere govor je politična javnost pričakovala z velikim zanimanjem, čeprav ni v njem tiste jasnosti, kakor smo se je nadejali. Značilno je, da je g. dr. Korošec naglasil tisto, kar čutijo široke slovenske mase, ki so orientirane v »klerikalnem« duhu, da namreč politika sistematične opozicije in politika, ki je osnovana na krilaticah, ne prinaša koristi niti Slovincem niti Sloveniji.

V vprašanju samouprav je mogoče zadovoljiti vse potrebe Slovencev ravno na temelju ustave.

Ne uvidimo, iz katerih razlogov bi Slovinci, ki so najmanjši in najbolj ogroženi del našega naroda, vodili nekakšno partikularistično politiko, kajti v njihovem interesu je, da skupno s Hrvati in Srbi iščejo izpolnitve svojih legitimnih interesov. Govor g. dr. Korošča ne prekinja tistih zvez, ki jih je imel z drugo državotvorno stranko. Nadejamo se, da ta govor, ako ne bo olajšal, vsaj otežkočil ne bo položaja »klerikalne« stranke. G. dr. Korošec se je izkazal kot okretnega taktika. Srečno se je izmotal iz položaja, ki je v resnici zamotan, in si obvaroval nedoločeno smer, vsaj v kolikor se mu to za sedaj zdi potrebno.

Z ozirom na razne anonimne komentarje, ki krožijo po vsem jugoslovanskem časopisju, prinašamo te komentarje glavnega organa radikalne stranke, da se vidi, kako belgrajska javnost sodi o govoru Stjepana Radića, Svetozarja Pribičevića in našega voditelja dr. Antona Korošča, ne da bi se seveda strinjali z nekaterimi izjavami, pač pa kot značilno za tukajšnje gledanje na naše zadeve.

Pogajanja med Uzunovičem in Pašičem.

Belgrad, 16. nov. (Izv.) Vlada Nikole Uzunoviča se nahaja stalno v agoniji. Vsled njene nemoči je delovanje parlamenta kar najslabše. Kar se je delalo, ni vredno imena resnega dela. Uzunovičeva vlada ni uživala zaupanja svojega kluba, niti zaupanja načelnika druge vladne stranke. Zato je bil njen položaj več kakor žalosten. S takšnim nastopanjem javnosti ne more dalje variti. Tako je prišla Uzunovičeva vlada do prepričanja, da mora prej ali slej priti na čisto. Odločila se je, da končno nastopi odkrito borbo za oblast v radikalnem klubu.

Ze par dni krožijo vesti o poskusih za zbližanje med vlado in njenimi pristaši na eni ter Pašičem in njegovimi pristaši na drugi strani. Stvar je sledeča:

Iniciativo za to razčiščevanje in zbližanje je dala vlada sama. Na ta način bi hotela rešiti svoj ugled in si vsaj za nekaj časa podaljšati življenje. Takoj po Pašičevi vrnitvi so pričeli člani vlade pripravljati ugodna tla. Pašić je pristal na pogajanja. Ta pogajanja so šele danes dobila konkretni in formalni forum. Pri tem gre vladi predvsem za to, da bi si zavarovala podporo radikalnega kluba, na drugi strani pa daje Pašiču upanje, da se povrne na oblast, seveda pod nekaterimi pogoji. Glede pogojev se stavlja kot prvi pogoj, da se popolnoma loči od dosedanje svoje okolice, v katero spadajo znani njegovi pristaši, kakor so dr. Velizar Janković, Vojislav Janjić, Krsta Miletić, dr. Laza Marković, Dragović in drugi.

Tem ljudem bi se moral odvzeti ves vpliv na radikalni klub ter bi se jim moralo onemogočiti vsako rovanje, ki bi moglo škodovati enotnemu razpoloženju v radikalnem klubu.

Po dolgotrajnih pogajanjih je prišlo do tega, da je Pašić pristal na to, da imenuje delegate. Zanimivo je, da je za ta pogajanja za pomiritev obeh radikalnih struj imenoval kot svoja zastopnika dva svoja najožja pristaša, katerih baš se je hotela vlada iznebiti. S tem je vnaprej odbil ost, ki je bila proti njemu naperjena.

Zanimivo je tudi, da je Pašić imenoval ravno 12 delegatov, da vsakega radikalnega ministra po enega. S tem je hotel jasno naglasiti značaj sedanje vlade, ki nima več pristašev v radikalnem klubu, kakor šteje ministrov.

Teh dvanajst delegatov in vsi ministri so se zvečer ob 9 sestali na stanovanju predsednika radikalnega kluba Ilije Mihajloviča, da se dogovore o morebitnih točkah tega sporazuma.

Ze samo dejstvo, da je treba med dvema skupinama v radikalni stranki delati pismeno sporazume, če se želi še za nekaj časa podaljšati sedanji položaj, je za sam položaj, v katerem se nahaja radikalna stranka, več kot zanimivo. Sedaj je gotovo, da ni računati s kakšnim trajnim sporazumom, niti s kakšno poravnavo med ljudmi, ki so dosedaj odkrito nastopali proti Pašiču in ga rinili proč od državnega vodstva, in Pašičem samim. Tega se

zavedajo eni in drugi. Zato je verjetno, da se bo zadeva rešila tako, da se bo sklenil protokol, v katerem se bo zahtevala nekakšna nova deklaracija vlade, nekakšen nov program delovanja, katerega glavne točke bi bile sledeče:

1. Radikalna politika v vladi in v narodni skupščini, 2. gospodarsko-socialni program, ki bi bil temelj za vladno delovanje, in program, katerega bi naj sprejel kongres radikalne stranke, ki se bo vršil meseca decembra, 3. da se sporazumno izpopolnijo prazna mesta v glavnem odboru radikalne stranke, namreč da se doseže sporazum glede oseb, ki naj bi ta mesta zasedla, 4. da se pripravi snov, ki je potrebna za kongres, 4. da se izvede rekonstrukcija vlade, ki naj bi pripravila pot za Pašičevo vrnitev na vodstvo uprave.

To bi bilo v glavnem pet točk, ki niso niti cilj niti namen sedanjega sporazumevanja z Nikolo Pašičem, pač pa so to točke, katere bo ena kakor druga stran radi javnosti gotovo sprejela, javnosti pa naj bi se pokazalo, da obstoja v radikalni stranki popolna enotnost.

Boj za oblast se bo še nadaljeval. Toda v tem slučaju so te točke za položaj značilne. Predvsem dokazujejo, da ni imela sedanja vlada nobenega političnega programa. Za politično stanje, v katerem se nahajamo, je važna točka, v kateri se govori o Pašičevi vrnitvi na vlado, dasiravno je jasno, da je, če smo parlamentarna država, vodja stranke vedno kot prvi odgovoren za politiko stranke in da se preko njega ne more voditi nekakšna posebna politika v stranki sami.

Za večerno zborovanje je vladalo splošno zanimanje, čeprav se niso pričakovali kakšni senzacionalni sklepi in rešitve. Zanimanje je vladalo raditega, ker je kljub temu jasno, da je od teh sklepov odvisno, kako dolgo bo ostala vlada na upravi države. Ob 11 zvečer se konferenca vedno traja.

Narodna skupščina.

Belgrad, 16. nov. (Izv.) Današnja skupščina seja se je pričela ob pol 11. Predsednik je naznanil, da je preminul poslanec Petar Bjelica. Vojni minister je predložil skupščini zakon o golobih-pismonoših. Posl. Vuletić je predložil nujni predlog glede poplavljenec v Crni gori. Opozicija je protestirala, češ vlada nima kvoruma. Zato je predsednik odredil čitanje imen poslancev. Tekom tridesetih ur se je nabralo toliko poslancev vladne večine, da se je dosegel kvorum. Vuletićev predlog je vladna večina odklonila. Nato je prišel v razpravo vladni predlog o ratifikaciji sporazuma z Romunijo glede kmetov, ki imajo posestva v obeh državah. Zunanji minister dr. Ninčić je dal pojasnila o potrebi konvencij z Romunijo. Posl. Dimitrije Vujić je kritiziral izvajanja zunanjega ministra, češ da je konvencija v korist Romunije in v škodo naše države. Vladna večina je nato sprejela konvencijo s 130 proti 8 glasovom. Prihodnja seja bo jutri dopoldne ob 10.

Neslanosti Stjepana Radića.

Belgrad, 16. nov. (Izv.) Danes je v Belgradu prisel Stjepan Radić, da bi čestital finančnemu ministru h krstni slavi, ki jo danes praznuje, in mu obenem čestital na velikem uspehu, ki ga je imel s sestavo proračuna, kjer je pokazal velikanski smisel za varčevanje. Da bi ta namen svojega prihoda prikril, je že v Zemunu, predno je prisel v Belgrad, pričel dajati časnikarjem najrazličnejše kilometrske izjave, v katerih se je v glavnem bavil z zaključki, sklepi in govorom našega voditelja v Celju, ki ga je posebno zbedel, ko je videl, kakšno zanimanje je vladalo za ta dogodek in ker se njegova pričakovanja niso izpolnila. Zato je ost svojih izjav obrnil proti našemu voditelju g. dr. Korošcu in označil njegov govor kot »govor voditelja jezuitov pred jezuitskim kolegijem«. Končno je dejal, da je dr. Korošec najbrže računal, da bo že sedaj padla vlada in da se bo prihodnja vlada sestavila z njim in Davidovičem, v čemer se je zelo zmotil. Nadalje je izjavil, da on ni proti nettunskim konvencijam, pač pa je za to, da se takoj ne izpeljejo. Zahteval je, da se takoj sprejme zakon o dalmatinskih agrarnih odnosih. V svojih izjavah je posebno pretil Svetozarju Pribičeviću z obznanom. Tekom dneva je razpravljal z nekaterimi tovariši, nakar se je odpeljal na slavo k Ninku Periću.

Konferenca železniških strokovnjakov.

Belgrad, 16. nov. (Izv.) Danes se je v Belgradu vršila konferenca železniških strokovnjakov in zastopnikov številnih gospodarskih korporacij iz vse države. Navzočih je bilo 72 delegatov vseh prometnih, gospodarskih, trgovskih, industrijskih in obrtnih zadrug ter tehničnih korporacij kraljevine.

Kongresu je predsedoval železniški minister Jovanović. Navzoči so bili zastopniki ministra za vojsko, šume in rude, trgovine, finance, glavnega železniškega ravnateljstva ter tehniških fakultet v državi.

Železniški minister je ob 10 konferenco slovesno otvoril in pozdravil delegate. Nato je prešel na vprašanje državne železniške mreže in izvajal:

Našo železniško politiko moramo postaviti na dobre noge. Od nje zavisijo številna gospodarska, kulturna in narodna vprašanja. Zato

je treba izdelavi našega železniškega programa posvetiti posebno pozornost. Napram zmed, ki je vladala po vojni, je naš promet v precej dobrem stanju. Za zboljšanje prometa se je po vojni do danes porabilo 624 milijonov dinarjev. Od osvoboditve do danes smo zgradili 518 km normalne proge in 250 km ozkotirne. Zato se je porabilo 914 milijonov dinarjev. Razne nevarnosti motijo racionalno organizacijo prometa na sedanjih mrežah, ki ne predstavljajo organske celote. Mi rabimo posebno dosedanje mreže. Danes imamo 5 železniških sistemov. V nadaljnjem govoru je opisal stanje in odnose med ozkotirnimi in normalnimi progami. Končno je pozval vse gospodarske kroge v državi, da čimprej naredijo končno veljavne načrte in da izrečejo svoje mnenje o tem važnem vprašanju.

Nato se je prečital spisek načrtov za državno železniško omrežje. To so razni načrti

Čičerin -- Tefvik Rudži-bej.

Angora, 16. nov. (Izv.) V tukajšnjih političnih krogih vlada prepričanje, da bo sestanek med sovjetskimi in turškimi zunanjimi ministrom v Odesi utrdil prijateljske zveze med obema državama. Poroča se iz Odesa, da sta Čičerin in Tefvik Rudži-bej izjavila zastopnikom časopisja, da bi nobeno vprašanje ne moglo spremeniti smeri sedanje turške in ruske politike.

Riga, 16. nov. (Izv.) Po poročilih tukajšnjega poročevalca »Times«² je turško časopisje pri tolmačenju važnosti sestanka v Odesi podčrtavalo anglofobski značaj tega sestanka.

Odesa, 16. nov. (Izv.) Službeni komunikacije o sestanku med Čičerinom in Rudži-bejem pravi, da so odnosi med Rusijo in Turčijo najboljši in da je želja predstavnikov obeh držav, da se ti medsebojni prijateljski odnosi še bolj utrdijo in da postanejo še bolj prisrčni.

Sofija, 16. nov. (Izv.) Sestanek med Čičerinom in Tefvik Rudži-bejem se v tukajšnji politični javnosti tolmači na ta način, kakor da gre pri stvarjanju rusko-turškega prijateljstva za nekako protitež proti italijansko-bolgarski zvezi.

Moskva, 16. nov. (Izv.) Ob priliki sestanka med Čičerinom in Tefvik Rudži-bejem se je vršil tudi banket na čast turške mornarice.

Kritičen položaj francoske vlade.

Pariz, 16. nov. (Izv.) Na banketu republikanske zveze je govoril minister za pokojnine Marin, ki se je v najostrejših besedah izrazil proti levičarskemu kartelu in njegovi politiki. Radikalni »Quotidien«² označuje položaj, ki je nastal radi te izjave, kot neznošen in nevzdržen. Načelstvo radikalne stranke se bo sestalo v sredo na sejo, kjer bo sklepalo o razmerah, ki vladajo v ministrskem svetu med posameznimi ministri.

Pariz, 16. nov. (Izv.) Levičanski krogi so se odločili, da sprejmejo boj, ki jim ga je vsilil s svojo izjavo minister za pokojnine Louis

Mažarski parlament razpuščen.

Budimpešta, 16. novembra. (Izv.) Danes je bil promulgiran zakon o ustanovitvi zgornje zbornice.

Budimpešta, 16. novembra. (Izv.) Na današnji seji parlamenta se je prečitalo pismo državnega upravitelja, s katerim se razpušča sedanji parlament, ki je zboroval že od 16. junija 1922. Ker je parlament v duhu nove ustave z zakonom o ustanovitvi zgornje zbornice uvedel zopet dvobornični sistem, je dana podlaga za razpust. Socialni demokrati, ki so že pred prehodom na dnevni red hoteli govoriti, a jim je vladna večina to zabranila, so spremljali pismo državnega upravitelja z medkljici in ironičnimi opazkami. Po prečitavanju tega pisma je še spregovoril predsednik parlamenta, ki je v svojem govoru podal pregled parlamentarnega dela od leta 1922. naprej.

Svečana otvoritev romunske zbornice.

Bukarešt, 16. nov. (Izv.) Redno zasedanje romunskega parlamenta je bilo danes otvorjeno na svečan način. Ob tej priliki je prečital kralj Ferdinand prestolno besedo, v kateri se poudarjajo zasluge vlade v notranje-političnem kakor tudi v zunanje-političnem pogledu. V prestolni besedi se omenja tudi potovanje kraljice Marije v Ameriko in manifestacije, s katerimi je bila sprejeta. Ob zaključku prestolne besede je naglasil kralj Ferdinand, da so smer-nice zunanje politike Romunije ostale iste in da bo Romunija tudi za naprej odločno sodelovala pri vzdrževanju miru v Evropi.

Komunisti proti romunski kraljici.

Pariz, 16. nov. (Izv.) Iz New Yorka se poroča, da so priredili kraljici Mariji pri prihodu v Chicago velike demonstracije. Delavci so hoteli prodreti policijski kordon, ki je skrbel za red v času, ko je kraljica Marija hotela vrniti obisk čičaskemu županu. Pri navalu delavcev je bila policija prisiljena, da rabi orožje proti demonstrantom. Veliko število italijanskih in ameriških delavcev je bilo aretiranih.

glavnega ravnateljstva in načrti inženirskega društva ter nekaterih zasebnikov. Nato se je vršila volitev predsedništva. Odbor je sledeči:

Predsednik prof. Vladimir Mitrović, podpredsednik Oto Franić in dr. Mohorić, tajniki: dr. Čuvaj, Sava Bošković in drugi.

Po kratki debati se je sklenilo, da se najprej izvoli ožji odbor, ki naj tekom enega meseca pripravi vse potrebno, nakar se bo sklicala nova konferenca vseh gospodarskih krogov v državi, ki bodo izrazili o predlogu svoje končno mnenje. V ta ožji odbor so prišli: general Milosavljević, dr. Prohaska, inž. Klodić, dr. Grzić, Milutin Stanojević, Popović, minister Jovanović, Dušan Bošić.

Nato se je vršil sestanek izvedencev in zastopnikov korporacij. Od Slovencev so prisostvovali Aysenec za Zadržno zvezo, Gabršček, inž. Župančič in dr. Mohorić.

Na banketu je imel Čičerin dva velika govora. Med drugim je Čičerin naglašal, da so minuli časi caristične politike, ki je stremela za Carigradom. Oboroženi spopadi med mlado turško republiko in Sovjetsko unijo so končani; obe državi pa se morata braniti proti imperialističnim težnjam na drugih življenjskih frontah: Sovjetska unija proti načrtu, da se priznajo stari caristični dolгови in da se Sovjetska unija v gospodarskem oziru podjarmi; turško ljudstvo pa proti poizkusom, da se uniči njegova politična in gospodarska neodvisnost. Tudi zastopnik ruske armade in mornarice je govoril. Turški zunanji minister pa je poslal tajništvo za zunanje zadeve v Moskvi pozdravni brzojav.

Carigrad, 16. nov. (Izv.) Pred svojim odhodom iz Odesa je dal Tefvik Rudži-bej zastopniku ruske telegrafске agature izjavo, v kateri pravi, da niso odnosi med obema državama, to je med Rusijo in Turčijo samo prijateljski, ampak celo bratski. Razgovor s Čičerinom bo imel za posledico utrditev medsebojnih odnosov. V obeh komunikacijah se poudarja, da se s tem sestankom na noben način ne ogroža svetovni mir.

Odesa, 16. novembra. (Izv.) Čičerin je danes odpotoval v Moskvo.

VOLITVE V BOLGARIJI.

Sofija, 16. nov. (Izv.) Prvi podatki o izidu volitev v okrožne odbore kažejo, da je vladna večina dobila preko 50 odstotkov oddanih glasov.

MUSSOLINI KROTAČ.

Pariz, 16. nov. (Izv.) Matinovemu uredniku je Mussolini v intervjuju izjavil, da so francosko-italijanski incidenti rešeni v zadovoljstvo obeh vlad. Ukrepi obeh vlad in tozadevna navodila bodo povzročila, da se slični incidenti ne bodo več ponovili. Italijanski begunci sicer lahko živijo v Franciji, vendar ne smejo pri tem zlorabljati gostoljubja Francije v samopašne namene.

ANGLEŠKI RUDARJI.

London, 16. nov. (Izv.) Glasovanje rudarskih delavcev v posameznih premogovnih okrožjih je pokazalo, da so rudarji pripravljeni sprejeti vladne predloge. V tem smislu so se že izjavili rudarji na svojih zborovanjih v Clydach Vale, Blaenavon, Garndiffirith, Abergilery, Yorkshire in Warwickshire.

London, 16. nov. (Izv.) Izidi glasovanja rudarskih delavcev v posameznih okrožjih izpričujejo, da se bo rudarska stavka še tekom tega tedna končala. To pričakovanje potrjuje še dejstvo, da se je že večina stavkajočih rudarjev povrnila na delo.

ZELEZNIŠKA NESREČA.

Bukarešt, 16. nov. (Izv.) Na postaji Faraconi—Maracesti sta trčila tovorni in osebni vlak. Tri lokomotive in več vagonov je popolnoma razbitih. 20 oseb je ranjenih.

»JUG«² PRENEHA.

Osijek, 16. nov. (Izv.) Iz verodostojnih krogov izvemo, da bo demokratsko glasilo »Jug«² skoraj prenehalo izhajati. Vzrok ustavitve lista so finančne razmere.

RADI DVOBOJA SMRT.

Graz, 16. nov. (Izv.) Pri dvoboju med 26 letnim tehnikom Kurt Terpolitzem ter nekim buršem, članom burševske Ostmarke, je bil prvi tako nesrečno ranjen, da je danes podlegel ranam.

Zveza prednjeazijskih držav.

Carigrad, 16. nov. (Izv.) Med zastopniki Turčije, Kitajske, Perzije, Afganistana in Rusije se zadnji čas kar vrsti sestanki za sestankom. Perzijski dvorni minister Timurtaš, zastopnik sedanjega šaha je bil več dni v Angori. Istočasno je prišel tja tudi kitajski poslanik v Washingtonu Sze. Iz vsega se z gotovostjo sklepa, da hoče Turčija skleniti z Rusijo, Perzijo in Afganistanom varnostno pogodbo, ki bi zavarovala meje tem državam. Perzijska vlada je sicer pod angleškim pritiskom to demantirala, vendar gre stvar svojo pot, kajti sile za sklenitev varnostnega pakta med temi štirimi državami so odločilne. Perzijski delegat Timurtaš je tozadevno že prejšnji mesec razpravljal s turškim poslanikom v Teheranu in turški zastopnik v Moskvi se je razgovarjal s Čičerinom. Rušdi-bej, sedanji turški zunanji minister pa se je v Odesi zadnje dni osebno sestel s Čičerinom. Razpravljala sta v največji tajnosti kar več dni. Ta poslednji sestanek je gotovo posledica prejšnjih dolgotrajnih in težkih priprav. Tudi na zadnjih razgovorih v Angori sta sodelovala ruski in afganistanski poslanik. Rusija nedvomno hoče vstvariti zvezo med Moskvo, Angoro, Teheranom in Afganistanom in izrabljati to zvezo proti Angliji in Društvu narodov. Angleško časopisje je zvezo že kot tako proglašilo. Dejansko pa ima vsaka izmed teh držav svoje nagibe in svoje cilje pri tem skupnem nastopu. Turčija hoče imeti mir in varnost na svojih mejah, Perzija želi ustvariti svoji trgovini svobodno pot in zato išče zavarovane zveze s svojimi sosedi, Afganistan pa bi se rad naslonil na sever, da bi imel večjo odpornost proti angleškemu pritisku na jugu. Gotovo igra skupna obramba proti angleški ekspanziji važno vlogo. Nikakor pa azijske države niso voljne, da bi jih sovjeti pošiljali v ogenj proti Angliji in Društvu narodov.

Med sovjetsko Rusijo in Japonsko ni sporov.

Tokio, 15. 11. (Izv.) Japonski minister zunanjih zadev je razmerje med Rusijo in Japonsko takole označil: Glede Rusije in komunistične propagande, stoji moja vlada na stališču, da moramo oprežno in živo opazovati razmere in dogodke v sovjetski zvezi, razburjati pa se nam ni treba. Ruska vlada po mojem mnenju že namerava počasi opustiti svoja prejšnja komunistična načela, zlasti pa v svojih poslih napram zunanjemu svetu. Japonska s sovjetskimi oblastmi ni imela slabih izkušenj in nima prav nikakega razloga, da bi se bala resnih zapletljivost v Mandžuriji ali na drugih mestih. Obžalujem, da se trdi, da Rusi uganjajo med japonskim ljudstvom komunistično propagando. Sicer pa niti na Kitajskem propaganda za komunistična načela ne bi imela posebnih uspehov.

Kaj dobe Slovaki?

Listi, posebno tudi nemški, se veliko pečajo z nameravanjem vstopom Slovaške ljudske stranke v češkoslovaško vlado. Pravi, da je poslanec Hlinka že po dosedanjih pogajanjih dosegel lepe uspehe v smeri slovaške avtonomije, od katere Slovaki ne odstopijo. Slovaško ministristvo se preseli iz Bratislave v Prago in bo približno isto, kar so bila narodna ministristva (Landsmannministerium) v bivši Avstriji, to je kontrolni organ za vse stvari, ki se tičejo Slovaške. Vlada bo morala ministru za Slovaško predložiti vse odredbe, namenjene za Slovaško. Razen tega bodo Hlinkova stranka še eno ministristvo in pa veliki županstvi v Bratislavi in Košicah. Po uradih se uvede slovaščina kot uradni jezik in je vlada že izdala okrožnico na uradništvo na Slovaškem, da naj uraduje slovaško.

Pred volitvami na Danskem.

Stauningova socialistična vlada, ki ima na Danskem od leta 1924. državno krmilo v rokah, je nedavno razpustila drugo zbornico, v kateri za svoj program ni mogla najti večine, in dne 2. decembra t. l. se bodo vršile nove volitve. Notranjepolitična kriza je nastala iz gospodarskih vzrokov. Začasa svetovne vojne so se bili Danci lotili naloge, da si ustvarijo lastno industrijo. Kasneje se je izkazalo, da sloni ta industrija na neekonomičnih temeljih in je začela hirati. Ob deflacijski krizi lanskega leta se je to stanje še poostriilo in danes šteje Danska nad 50.000 brezposelnih. Delež tarejnih dolgov iz časov, ko je bila vrednost danske krone globoko padla, in pa visoki davki. Za rešitev gospodarske krize ima vsaka politična stranka svoj program. Konservativci, ki zastopajo industrijo, zahtevajo zaščito carino in druge odredbe na korist industriji; levica, ki je predstavljateljica kmetov, pa vztraja na zahtevi, da se ohrani politika svobodne trgovine; dalje zahteva znižanje davkov in uradniških plač. Socialni demokrati zahtevajo 15 milijonov kron državne podpore za industrijska podjetja, da bodo mogla obratovati in dati zaslužek delavskim tisočim; denar naj se dobi potem premoženjskega davka. Stranke so se dolgo pogajale za kompromis, ki se pa ni dal doseči. Tako ni bilo drugega izhoda nego nove volitve. Vendar je glavni danski notranjepolitični problem, glede katerega bo odločiti volivcem dne 2. decembra, drug. Leta 1924. so sklenili zve-

zo radikali (levica) in socialni demokrati z namenom, da izpeljejo popolno razorožitev Danske. To se jim ni posrečilo, ker v prvi zbornici za to niso našli večine. Sedaj bo prišlo to vprašanje znova na dnevni red.

Opuščanje prisilnega gospodarstva s stanovanji v Nemčiji

V Nemčiji se vedno bolj uveljavlja težnja, da se odpravi prisilno gospodarstvo tudi v stanovanjskem področju, kjer se je po vseh deželah, ki so bile neposredno prizadete v svetovni vojni, najdalje obdržalo. V mnogih nemških deželah so že oprostili poslovne prostore in velika stanovanja, tako posebno na Viterberškem in Bavarskem. Kakor poročajo nemški listi, so bili uspehi teh odredb povsod zelo dobri, povsod je pomanjkanje stanovanj takoj znatno padlo. Sedaj se je za enake odredbe odločila tudi Prusija; s 1. decembrom preneha zaščita za poslovne prostore in velika stanovanja. Organizacija hišnih posestnikov je izdala poziv na svoje člane, naj svobodnega določanja najemnin nikar ne zlorablja.

MORSKI ROPARJI.

Honkong, 16. nov. (Izv.) Parnik Sunning od kitajske parobrodne družbe so večeraj na potu iz Amoi v Honkong napadli pomorski roparji. Angleški parnik je prišel napadencem na pomoč. En del roparjev je pobegnil, drugi del pa so ujeli in zaprli.

Beleške

△ Teptana resnica. Dasi je »Jutro« poročalo o zboru SLS v Celju kar mogoče lažnivo in zavito, vendar ni moglo preko tega, da je zapisalo te besede dr. Korošca: »Načela SLS morajo ostati neizpremenjena.« Ker pa »Jutro« v poročilu tega ni moglo zatajiti, zato je nagromadilo toliko debelejših laži v uvodniku. Tam govori v celi koloni, da hoče SLS za vsako ceno v vlado, v vlado s centralisti, federalisti in komunisti, da je dr. Korošec proglasil elastičnost za princip SLS, da SLS predstavlja Slovence kot najgrše politične špekulante itd. — Vsak, ki bere ta »Jutro« uvodnik, pogledaj še enkrat »Slovenec« ali pa magari »Jutro« poročilo o gibkosti taktike SLS in potem na pošteno presodi ali je jutrovska polemična osnova laž ali ne? V kolikor se »Jutro« ne more lagati v poročilih, v kolikor tam mora vsaj včasih pustiti resnico do veljave, skrbi pa v uvodniku in polemiki, da to resnico zabriše in potepta.

△ SLS v vladi. To je največji jutrovski strah. Zato je na nedeljski govor dr. Korošca hitro skovalo v Ljubljani v Knafljevi ulici brzojavko »iz Belgrada od znanega radikalnega prvaka«, ki takole tolaži slovenske liberalce: »Kar se nas (radikalov) tiče, morem reči, da SLS še nikdar ni bila tako oddaljena od vstopa v vlado, kakor po celškem govoru dr. Korošca.« — Za strah naivnih jutrovcev je to vse, kako obliž, toda zalegel ne bo nič. Zalostno za »Jutro«, da ne najde druge tolažbe.

△ Škofa, za katerega »Jutro« nima drugega kot blato, kliče sedaj ta list na pomoč proti »Slovincu«. Ta klic je pač nov dokaz nizkega moralnega nivoja jutrovske družbe.

△ V Primorje pošilja »Jutro« klerikalce. Tam bi jim fašisti že pokazali v italijanskih kolonijah, kaj se pravi narodnost. — Mi »Jutro« prav radi verjamemo, da bi fašisti najraje vse slovenske klerikalce spravili s sveta. Prav tako tudi radi verjamemo, da bi se jutrovcem v Primorju in v fašistovski Italiji prav dobro godilo, saj imajo med fašisti svoje dobre prijatelje, bivše slovenske liberalce in Sokole, in fašistovski režim je »Jutro« hvaležen, da je pravočasno denunciralo »Slovenca«.

△ »Jutro« pribija neke govore. Tudi mi bomo pribili govor bivšega načelnika Narodno-napredne stranke in poznejšega načelnika Demokratske stranke Slovenije, če bo »Jutro« to temo žvečilo naprej.

Kaj se godi doma

Prošt Martin Jurkovič †.

V Ptujju je umrl 16. novembra častitljiv zlatomašnik, mestni župnik, nadžupnik, dekan, častni konzistorijalni svetovalec, prošt Martin Jurkovič. Rodil se je 27. oktobra 1847 pri Sv. Juriju ob Ščavnici, v duhovnika je bil posvečen 27. julija 1873. Po kaplanovanju na raznih krajih je postal znan kot cerkveni govornik in pisatelj »Šmarnice«, ko je bil župnik pri Sv. Petru blizu Maribora, v župniji slavne prednika kanonika Glaserja, Slomškovega sodrudnika pri selitvi škofijskega sedeža v Maribor. Od Sv. Petra je prišel za dekana v Ljutomer, od tod pa 1. septembra 1915 v Ptuj, nekdanje škofijsko mesto sv. Viktorina. Rajni g. prošt je bil izredno ljubezniv, gostoljuben in postrežljiv v vsakem oziru ter je varoval posebno duhovniško dostojanstvo kot kaplan tako kakor cerkveni dostojanstvenik z infulo. Do svoje visoke starosti si je ohranil krepko zdravje, le zadnja leta je moral v počitnicah zahajati v zdravilišče v Radencih, kjer je bil še meseca avgusta. Zato je prišla vest o njegovi smrti nepričakovano njegovim župljanom ter obilnim prijateljem in znancem.

Počivaj v Kristusovem miru!

Pogreb bo v četrtek ob pol treh popoldne.

„Dom ubogih“ v Mariboru.

Kreditna in stavb. zadruga »Mojmir« je prevzela od bivšega akcijskega odbora dobrodelno akcijo »Dom ubogih« kot svoj upravno-avtonomni odsek. Pričela je z zgradbo lične dvodružinske hiše kot glavni loterijski dobiček. Zgradba se nahaja v Kettejevi ulici in bo skoro dograjena. Hiša bo popolnoma gotova z opremo vred 15. maja 1927. in se tedaj vrši tudi loterija. Z zgradbo prve hiše je postavljen še le idejni temelj za nameravani monumentalni »Dom ubogih«, katere akcija se sedaj še le prične. Akcija je bila za preskrbo največjih stanovanjskih revežev in sicer zdravih in posebej na pljučnih bolnih že od vsega početka posvečena naši kraljevski rodbini. Sedaj se je zadruga »Mojmir« odločila prvotno posvetitev razširiti ter jo združiti s spomenikom kralja Petra. Zato je prvotni načrt spremenjen v monumentalno stavbo, ki naj bo prva sploh v državi. V to svrhu se poleg loterije in še pred njo vrši tombola, za katero so se priprave že pričele. Izvrši se o Veliki noči. Tombola ima s tem v zvezi tudi namen omogočiti zgradbo še ene hiše kot drugi loterijski dobiček na istem prostoru. Zadruga upa dvigniti s tem vse splošno zanimanje za uresničenje pravega namena te akcije. In to naj bo, kakor rečeno patriotična, humanitarna in monumentalna stavba »Dom ubogih«. Zadruga vabi vse, ki so dobre volje, pristojno sodelovati pri tej akciji. Opozarja pa, da je že sedaj čas, da javnost razmišlja, kje bi bil najprimernejši prostor za tako, v prvi vrsti socialno, po obliki pa monumentalno stavbo. Prostor naj bi bil najkasneje do koncem tega leta določen, ker se z novim letom razpišejo tozadevni načrti. Akcija je mišljena tudi za otroke sirote, vsled česar odpa-dejo lahko vse slične, od raznih strani nameravane akcije.

Najdeno truplo.

Pod Gorjanci, v gozdu ob cesti nad Vinjo vasio, so našli večeraj že precej razpadlo truplo neznanega moža. Bil je to najbrž berač, ki je umrl že pred 4 meseci. Identitete ni bilo mogoče ugotoviti; tudi se ne ve, ali gre za nesrečo ali zločin.

Tajnik Bele Kuna v zaporu.

Tajnika bivšega boljševiškega diktatorja na Madžarskem Bele Kuna — Maksa Weissja je končno dosegla roka pravice. Aretirali so ga v Zagrebu. Weiss, ki je doma iz Murske Sobote, je izvršil v Jugoslaviji, Madžarski in Avstriji ogromne goljufije in varnostne oblasti vseh treh držav so bile neprestano na delu, da ga zasačijo. Sedaj se je to končno posrečilo zagrebški policiji.

Nesreče, tatvine in drugo.

Na oglu Meljske in Trstenjakove ulice v Mariboru sta se srečala vinjeni I. K. in F. U. Brez vsakega vzroka je K. nenadoma potegnil nož ter navalil z njim na U., hoteč ga zabosti. Sunil ga je z ostrino, toda k sreči tako, da mu je prerezal samo suknjo. U. se je rešil iz nevarnosti z naglim begom. — Mariji Frisch v Mariboru je dne 8. t. m. nenadoma izginila iz zaklenjenega omare hranilna knjižica glaseča se na vsoto 3980 Din. Hkrati s tatvino pa je izginil njen podnajemnik, 23 letni tesar-ski vajenec Janez Strinšek. Odsel je knjižico ter še istega dne dvignil celo voto. Poplaval je nato po mariborskih gostilnah in kavarnah, dokler ga ni v ponedeljek izsledila policija in aretirala. Strinšek je tatvino priznal. Pri njem so našli polovico ukradene vsote, ostalo pa je zapravil. — Zadanje mesece so se množile na mariborski policiji prijave o tatvinah žarnic v privatnih stanovanjih in tudi na javnih prostorih. Žarnice so precej dragocena stvar, zlasti v Mariboru, kjer jih za uporabo v mestu prodaja samo mestno električno podjetje. Ukradene žarnice so tatovi prodali naprej, navadno raznim strankam. Nedavno pa je policija prišla po tatvini žarnic v kavarni Evropa tatovom na sled ter aretirala Franca F. in Jos. S., ki sta že dolgo osumljena, da se na nepošten način preživljata. Po aretaciji je skušal S. pobegniti, toda kmalu so ga stražniki ujeli. Baje ima na skrivnem kraju celo skladišče žarnic katere je pokradel tekom par mesecev. — Ponesrečil se je pri delu v žagi Špes v Mariboru uslužbeni klepar Franc Korman. Padel je z odra, na katerem je delal, ter si zlomil desno roko. Prepeljali so ga v bolnico. — V Krčevini pri Mariboru so se igrali 15—17 letni fantje s tem, da so iz najdenih vojaških patron vzeli kroglo, smodnik prižgali ter vrgli naglo patrono v zrak, kjer je vžigalna kapica eksplodirala z močnim pokom. Nevarni igrači je napravil konec dogodek, ki bi lahko povzročil usodno nesrečo. Enemu fantu je eksplodirala potrona v roki, toda po čudnem slučaju se mu razen malih opeklin ni ničesar opasnejšega zgodilo.

Slovinci v Italiji

Preganjanje Slovincov v Ajdovščini. Iste dni kakor v Gorici so fašisti divjali proti Slovincem tudi v Ajdovščini. Tu ni prišlo sicer do tako obsežnih izredov; vendar so divjanja fašistov v Ajdovščini toliko bolj nečloveška, ker so se tu fašisti lotili posameznih oseb. Še huje pa je, da so jim pomagali varnostni organi, ki bi pač morali braniti napadene italijanske državljane pred razkačeno tolpo. Uradnika g. Kobala so nekega večera opozorili karabinerji, naj se varuje, ker ga iščejo črnosrajčniki in da oni ne prevzamejo nikake odgovornosti zanj. Gosp. Kobal jim je odgovoril, da se črnosrajčnikov ne boji, ker ni storil še nikomur nič zalega. Kmalu pozneje sta ista dva karabinerja izabila g. Kobala ven iz trga proti postaji in ga tam preteptali. Po Ajdovščini se celo širi glas da sta ga prej slekla. Da sta šla karabinerja tako daleč, vendar ne moremo verjeti. Ljudstvo zahteva najstrožjo preiskavo. — Fašisti preganjajo na vse načine sodnika Vugo. Ker ga ne morejo spraviti zlepa iz Ajdovščine, ga hočejo prisiliti, da odide. Pred dnevi so šli okoli vseh gostilničarjev v Ajdovščini in jim strogo prepovedali dati hrano g. Vugi! Dva gostilničarja sta na ta pritisk že odrekla hrano slovenskemu sodniku. Čudno je, da se višji fašistovski oblastniki ne zavedajo, da sodi ljudstvo fašizem po delu takih ljudi; saj so jim dela teh pritepenecv dobro znana.

»Goriška Straža« dvakrat na teden. V zadnji številki je uredništvo »Goriške Straže« naznanilo, da bo list začel izhajati zopet dvakrat na teden. »Goriška Straža«, ki je glasilo krščanskih sociali-

stov na Primorskem, je bila radi finančne stiske, v katero je zašlo radi številnih tožb državnega pravdnika in neprestanih zaplomb, prisiljena izhajati samo enkrat na teden. Ljudstvo je sedaj samo prisločilo na pomoč listu z darovi za podpori sklad in pripomoglo, da bo list izhajal zopet dvakrat tedensko; to je pač najboljši dokaz, da je list pri narodu priljubljen.

»Blagoslovljeni fašizem!« vzklika poslanec Carlo Barduzzi, fašistovski komisar za Trst, v »Popolo di Trieste«, ki ga sedaj vodi on sam. »Vsako toliko časa se pokliče cestni pometal z zlatom obrobjenim vozom in na voz se naložijo kakor pred večerajšnjim (ko so v Rimu anulirali 124 mandatov opozicijskih poslancev) 124 kubičnih metrov smeti in z njimi izgine duh kriz vesti onih pridnih oseb!« Barduzzi zadovoljivo zaključuje: »Fašizem ljubimo kakor družino, ker se v njem počutimo dobro in gledamo v bodočnost domovine s sladkostjo in zaupanjem.« Fašistovskim komisarjem menda ni potreba poudarjati, da se v fašizmu počutijo dobro. Saj je zagrizen fašist Piero Belli, ravnatelj lista »Sera«, nedavno v svojem listu zapisal, da si je prejšnji tržaški komisar Ricci nabavil hidroplan v Trstu.

Slaba organizacija raskih rudnikov. Pretekli teden je voda udrla v raskie rudnike v Istri in po okolici se je raznesel glas, da je veliko število rudarjev blokiranih. Rudarji so se vsi rešili; podjetje je moralo delo za več dni ustaviti in rudarji so bili zaposleni le z zaježitvijo vode. — Prebivalstvo je presunila vest, da je delo v rudnikih zopet zahtevalo človeško žrtev. Ogromna masa rude je namreč pokopala pod seboj delavca Tenčiča Ivana iz Labina, ki je bil na mestu mrtve. Statistika o nesrečah v rudniku je naravnost porazna. Od 1. januarja 1926. do 31. oktobra 1926. se jih je v rudniku 6 smrtno ponesrečilo, 21 delavcev je postalo za vedno delo nezmožnih, 406 pa se jih je le začasno pokvarilo! Torej ne mine dan brez nesreče. Ako pomislimo, da dela v rudniku le 2000 rudarjev, postane jasno, da je razmerje med ponesrečenimi in številom zaposlenih res nerazumljivo in izdaja na vsak način slabo organizacijo in tehnično opremo rudnikov. Zalostno je, da se na ta način krči število našega življa v Istri. Še celo nekateri italijanski listi so v lepi obliki opozorili oblastva na slabo vodstvo rudnikov.

K AFERI RICCIOTIJA GARIBALDIJA

General Peppino Garibaldi, najstarejši izmed bratov Garibaldi, je dosel iz Amerike v Pariz.

Zastava katalonskih zarotnikov, katalonska znamka in bankovec za en frank.

Dr. Fr. Tr.:

Josip Juraj Strossmayer.

I. Mladostna leta.

Josip Juraj Strossmayer se je rodil v Slavoniji dne 4. februarja 1815. Njegov praded je bil doma na Gornjem Avstrijskem, kot vojni graničar pa se je v Osijeku poročil s Hrvatico in se tam stalno naselil. Družina Strossmayer, katerega priimka je še danes veliko v Osijeku, se je že v drugem kolenu popolnoma pohrvatila. In tako se je oče Strossmayerja, Josip, oženil z navdušeno Hrvatico Ano Erdeljac. Imela sta devet otrok, izmed katerih jih je sedem kmalu pomrlo, le Juraj in en brat sta ostala živa.

Po dovršeni gimnaziji je stopil mladi Strossmayer v semenišče. Ko pa so tu spoznali nenavadno mladeničevo nadarjenost, so ga poslali v Budimpešto, kjer je ravno takrat čehoslovaški pesnik Jan Kollar zbiral okrog sebe nadebudne hrvatske akademike in jih navduševal za slovensko vzajemnost. Po Kollarjevi zamisli bi se imele razviti v slovanstvu štiri velike književne panoge — češka, poljska, ruska in ilirska — ki bi polagoma tudi ustvarile štiri kulturne skupine. Kollarjevega ideala se je mladi bogoslovec tako navzel, da mu je bil tudi pozneje kot škofu zvezda-vodnica. Ob otvoritvi jugoslovanske akademije je javno izpovedal: »Čvrsto sam uvverjen, da če duh jugoslovanskega naroda prijeto ali poslije zaodjenuti jednom knjigom.«

Dne 16. februarja 1835 je djakovski škof Kukovič posvetil Strossmayerja v duhovnika in ga poslal v Petrovaradin za kaplana. Tu pa ni ostal dolgo. Ker je želel napraviti doktorat tudi iz teologije — iz filozofije je bil promoviral že v Budimpešti — je odšel v Avguštnine. Ko je na Dunaju izvršil vse rigorozne z odličnim uspehom, se je vrnil v Djakovo, kjer je nekaj časa poučeval matematiko in fiziko — v bogoslovnici ni namreč bilo nobenega praznega mesta. Toda že leta 1847 so ga poklicali v Avguštnine, kjer je preživel viharo leto 1848 kot dvorni kaplan in direktor.

Za drugega bivanja na Dunaju je posegel Strossmayer v politiko in spisal za »Novice«, ki jih je izdajal Čeh Woutka, lepo število člankov posebno finančne vsebine. Pri političnem delu se je seznanil s Palackim in Riegerjem in se tako ogrel za federacijo Avstrije. Ko je 4. marca 1849 izdala dunajska vlada oktroirano ustavo, po kateri naj bi bili Avstrija in Ogrska ena država, je Strossmayer v »Volksblattu« javno obsodil oktroi, dočim je pisal prijatelju Brliču med drugim tudi tole: »Ja nisam prijatelj oktroja niti ču ikada biti, ali se bojim, da nam se ne dogodi ono, što se događa po Esopovim basnama slabog nekoj zvjerci, kada je s lavom neko blago dijelila.«

Istega leta (1849) je Strossmayer na dunajskem vseučilišču supliral kanonsko pravo. Takratni dunajski nadškof Milde ga je nagovarjal, naj bi se posvetil profesuri, toda

Strossmayer je takrat že vedel, da je predlagan za djakovskega škofa.

II. Strossmayer — škof.

Odlok, s katerim je bil Strossmayer imenovan za škofa, je datiran z 18. nov. 1849. Ko je Strossmayer za to izvedel, si je privzel devizo: »Sve za vjero i za domovinu.« Prav takrat je tudi zapisal v svoj dnevnik besede: »Moje je imenovanje jedina dobit našega naroda za godinu 1848. Ja sam prvi narodni skup.« Toda na posvečenje je moral še čakati skoro celo leto. Papežev nuncij Viale Prela ga je posvetil v škofa na Dunaju dne 6. septembra 1850. Po posvečenju je odšel preko rojstnega mesta Osijek v Djakovo, kjer so ga v škofijskem dvorcu pričakovali tudi starši.

Njegova prva skrb je veljala bogoslovne-mu semenišču. V letih 1848 in 1849 je bogoslovna izgubila skoro vse dohodke, zato so morali bogoslovci ostati doma od 20. maja 1848 do 3. januarja 1849. Strossmayer je že mesec dni po imenovanju za škofa pisal ravnatelju Mihaljeviču, da naj precej pokliče bogoslovce v semenišče, da nadaljujejo s poukom. Za vzdrževanje semenišča je iz svojega žepa daroval 90.000 gld.

Leto 1851 je predvsem posvetil birmovanju, ker v nekaterih župnijah ni bilo birme že več kot deset let. Tako je tudi najbolje spoznaval ljudstvo, duhovščino in svetno gosposko, katerim je namenil prvi pastirski list, priporočujoč jim pravo krščansko svobodo, edinstvo in bratstvo.

O priliki birme v Zupanji v Posavinji se je sešel z bosanskim frančiškanom o. Martinom Nedičem, ki mu je potožil žalostno stanje katoliške cerkve v Bosni in ga hkrati prosil, da bi vzel bosanske frančiškanske klerike v svojo zaščito in jim dovolil studirati v djakovskem semenišču. Strossmayer je šel osebno na Dunaj in izposloval vse potrebno pred nuncijem in cesarjem. Ze prihodnje leto (1852) so dospeli prvi frančiškanski kleriki v Djakovo; izprva so se nastanili v semenišču, pozneje pa so se preselili v posebno hišo, ki jim jo je oskrbel Strossmayer. Frančiškani in bosanski katoliki so tako dobili v vladni najboljšeja dobrotnika. Izprva tudi Turki niso nasprotovali plemenitemu prizadevanju djakovskega škofa. Toda že leta 1858 so se francoski listi z vso silo navajali nanj, češ, da po mladih frančiškanih vzbujna bosanski narod zoper Turke. Francozom je narekovala gonjo zoper Strossmayerja politična mržnja napram Avstriji; ker so imeli protektorat nad kristjani v Orientu, so isto hoteli dobiti tudi v Bosni. Strossmayer je sicer skrbel za Bosno kakor za svojo škofijo, toda vladnih nakan le ni mogel preprečiti. Ko so leta 1874 v Zagrebu otvorili vseučilišče, je zahtevala ogrska vlada, da se preselijo frančiškanski kleriki iz Djakova v Pešto. Ogri so zmagali; po dvajsetih letih so morali frančiškani zapustiti Djakovo.

Kakor nad Bosno tako je čuval Strossmayerjevo oko tudi nad Srbijo. Bosna in Srbija sta mu bila dva okna, skozi katere je gledal na rodne brate, ki so vzdihovali pod

Dnevne novice

★ **Zakonski načrt o mestnih hranilnicah.** V trgovinskem ministrstvu izdeluje posebna komisija zakonski načrt o mestnih hranilnicah. Vse mestne hranilnice se imajo združiti v posebno zvezo, ki naj bi imela seveda svoj sedež zopet v Beogradu, dasi Srbija in Črna gora mestnih hranilnic sploh ne poznata.

★ **Odlikovanje.** Župnik na Teharjih g. Janez Čemažar je bil 15. novembra imenovan za duhovnega svetnika. K imenovanju iskreno čestitamo!

★ **Pozne vijolice.** Gdč. Lea Rott, šolska upraviteljica v Jurkloštru, je poslala našemu uredništvu nekaj lepih vijolic, o katerih pravi, da cveto v vrtu kot meseca aprila. Poleg njih pa se skriva med drobne zelene lističe napol odprti cvet »mašancergarja«, lepo rožasto nadahnen, in par malih rdečih popkov. Narava fantazira!

★ **Cerkveni koncert v Zagrebu.** Zagrebški listi poročajo, da priredi pevsko društvo »Lisinski« v zagrebški stolni cerkvi ljudski koncert, na katerem bo izvajalo Palestrinovo mašo sv. Marcela.

★ **Grah v jeseni.** Na zagrebški trg je prinesla te dni tamkajšnja okoličanka s svojega vrta zelen grah; neka druga okoličanka je prinesla na trg celo košaro svežih smokv, ki so v sedanjih lepi jeseni dozorele kot drugi sad. Iz Novega Sada pa je došla na zagrebški trg pošiljka svežih paradiznikov.

★ **»Patria agl' Itali tutto l' Adriatico!«** Pod tem naslovom — domovina Italijanov je celi Jadran — prinaša tržaški »Le Serac« iredentističen članek, v katerem govori o ranah, iz katerih še krvavi Italija ob Jadranu in o ogromnih nalogah, ki še čakajo Rim. Članek poziva, naj služijo Italijanski misli sedaj peroti — letala, kakor so ji nekoč služila vesla. Letala naj donesajo italijansko besedo Krku, Zadru, Šibeniku, Visu, Splitu, Dubrovniku in kamor seže italijanska perot, do tje bo dospela italijanska domovina. Članek nosi podpis: Tomaso Carosio, Genova.

★ **Imenovanje v armadi.** Divizijski general in začasní poveljnik I. armade v Novem Sadu Gjorgje Dokić je imenovan za armadnega generala in stalnega poveljnika I. armade.

★ **Umrli je v Sarajevu ravnatelj tamkajšnjega Narodnega gledališča Rade Romanović,** doma iz Gorice.

★ **Čudeži se ne gode vsak dan.** Tako tudi ne moreš vsak dan dobiti za 5 Din sobne opreme, lepega kolesa, šivalnega stroja, slamo-reznice, kuhinjske opreme, srebrne ure, zlate verižice, zlatega prstana, zlatih uhanov in še nebroj drugih lepih reči; pač pa to lahko dobiš, ako kupiš srečko loterije Izobraževalnega društva na Breznici. Loterija se vrši neprekinjeno v nedeljo 21. novembra ob pol 4 na Breznici v novem društvenem domu. Srečke, ki niso plačane pred žrebanjem, so neveljavne.

★ **Nov električni tok za Split.** Te dni so dovršili napeljavo nove električne sile za Split in to iz Dugega Rata. Dne 15. novembra je prvič zaplul po mestnih napeljavah novi tok. Ob tej priliki je mestna uprava priredila v prostorih mestne električne centrale južino za povabljen zastopnike oblasti, a po mestnih ulicah in obali so prižgali vse luči. Split ima sedaj obilo električne energije ne samo za razsvetljavo, marveč tudi za pogon.

★ **Novo delavsko kopališče v Zagrebu.** Te dni so v Zagrebu izročili prometu novo mestno kopališče na Medjašnem trgu, ki je namenjeno delavskim slojem. V kopališču se more kopati 300 gostov naenkrat. Kopališče je urejeno kar najmoderneje in ima tudi lepe čakalnice, kjer se morejo gostje na prijeten način muditi pred kopanjem in po kopanju, da jim ni treba takoj iz kopeli na ulico. — Načrte za kopališče je napravil načelnik mestnega stavbnega urada inž. Vajda.

turškim jarmom, in razmišljal o njuni prošlosti in bodočnosti. Propaganda fidei ga je imenovala že 23. septembra 1851 za apostolskega vikarja za kneževino Srbijo, kamor je že prej zahajal, kadarkoli je birmoval tostran Save. V maju 1852 pa je prepotoval Srbijo tudi kot apostolski vikar, pozneje se je mudil tu v enakih opravkih še šestkrat. Na teh potovanjih se je sešel z Aleksandrom Karadžordževićem, Mihalom Obrenovićem ter knezom, poznejšim kraljem Milanom.

Ker sta bila prav takrat absolutizem in germanizacija v cvetju, so vladni organi postalni pozorni nanj. Critili so ga, da je narodni radikal in sumljiv panslavist. Zato je v posebni promemoriji na cesarja poudarjal, da v pamet ljubiti in neguje svoj materin jezik, a da v semenišču skrbi tudi za to, da se bogoslovci dobro nauče nemško — und doch befände ich mich schon seit mehreren Jahren gleichsam in einem beständigen Belagerungszustande. — Zdi se pa, da se je s takimi in podobnimi izjavami opral pred vlado, ki ga je leta 1858 imenovala za pravega tajnega svetnika.

Med raznovrstnim dušno-pastirskim delom je že izpočetka mislil tudi na zgradbo nove stolne cerkve, ki je bila v resnici potrebna. O žalostnem stanju stare katedrale piše: »Vidim sam je kao mladić prije četrdeset i dvije godine. Na sam veliki četvrtak gledao sam s kora, gdje biskup blagosilja ulje. Kraj mene stajao je vrijedan, ali zubat Dalmatinac, koji je na sav glas mrmljao: To je sramota, takova stolna crkva. Crkva je bila veličine jedne srednje župske seoske crkve, tamna i zapuštena.

★ **Srbski pevec v Albaniji.** Bitoljsko pevsko društvo »Mokranjac« je 6. in 7. novembra gostovalo v Korči v Albaniji. Priredilo je tri koncerte, enega izmed teh — v nedeljo dopoldne — na odprti verandi našega tamkajšnjega konzulata brezplačno; na tem koncertu je pelo samo duhovne pesmi. Korčansko prebivalstvo je srbske pevice izredno gostoljubno in prisrčno sprejelo.

★ **Poprave v senjskem pristanišču.** Prometno ministristvo je odredilo, da se izvrše potrebne poprave v senjskem pristanišču.

★ **Ito — zobna pasta najboljša.**

Ljubljana

○ **Kongres v Chicagu** je bil brezdomno največja prireditve v letošnjem letu. Prav o tem kongresu in o obisku pri ameriških Slovincih bo predaval na IV. prosvetnem večeru v petek ob 8. uri v Ljudskem domu g. svetnik Markež, ki se je osebno udeležil te veličastne prireditve v Ameriki. Številne svetlobne slike bodo kazale lepoto Amerike in njene zanimive naprave.

○ **Ljudski oder v Ljubljani** vprižori v nedeljo, dne 21. t. m. žaloigro »Ljubezen in morja valovi«. Začetek ob 3. uri popoldne, konec ob pol 6. uri. Igra je dosegla že dvakrat ob razprodani dvorani velik uspeh. Ker je tudi sedaj že povpraševanje po vstopnicah, opozarjamo na predprodažo, ki bo od petka naprej v Ljudskem domu.

○ **Slov. kat. akad. starejšinstvo.** V petek, dne 19. novembra ob 8. uri zvečer se vrši v društvenih lokalih važen sestanek. Na sporedu je tudi razgovor o proslavi 25 letnice »Zarje«. Prosimo vse tovariše, bivačije v Ljubljani, da se sestanka gotovo udeležijo.

○ **Slov. krščansko žensko društvo** opozarja svoje članice na današnje zdravstveno predavanje »Prva pomoč v sili«, ki se vrši ob 8. uri zvečer v dvorani Rokodelskega doma. Predavanje spremlja film. Predavanje bo zelo zanimivo in pričakujemo, da se ga vse članice zanesljivo udeležijo. — Odbor.

○ **V Križankah** drevi ob 8. uri izven-cerkveni sestanek ondotne Moške Marijine družbe.

○ **Zadušnica za rajne tobačarje** delavce in delavke. V četrtek, dne 18. t. m. ob pol 7. uri zjutraj se bo darovala v župni cerkvi pri sv. Jakobu v Ljubljani sv. maša za vse pokojne delavce in delavke tobačne tovarne v Ljubljani. Na obilo udeležbo vabi Odbor tobačnih upokojencev.

○ **Pozor na razglas o naknadnem rekrutovanju** izostalih nabornikov mestne občine Ljubljanske in o pregledu invalidov! Razglas je nabit po mestu.

○ **Martinov večer v Rokodelskem domu.** Zvesto svojemu izročilu je Kat. društvo rokodelskih pomočnikov spet pokazalo prošlo nedeljo, kako goji družabnost med svojimi člani in prijatelji, nudeč jim od časa do časa tudi prijetno zabavo, ki pa obenem kaže resen trud in prizadevanje posameznih društvenih odsekov, doseči od prireditve do prireditve lepših uspehov. Nič čudnega ni po vsem tem, da so prireditve v Rokodelskem domu vedno bolj številno obiskane in da je bila v nedeljo dvorana pretesna. Društveni zbor je pod vodstvom g. prof. M. Bajuka prav dobro odpel štiri pesmi, od katerih sta zlasti ugajali Ipav-

Vsled preselilve trgovine v Selenburgovo ulico št. 4. **ODPRODAJAM VSE BLAGO** za moške obleke, damске kostume, površnike, suknje, raglane, kakor tudi izgotovljene obleke, površnike, raglane, pelerine. **Z VELIKANSKIM POSTUMOM** Posetite trgovino in prepričajte se! **JOSIP IVANČIČ**, Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 4

Pala je u zemlju, a s južne strane zidovima podbočena.

Na zgradbo nove katedrale so mislili že trije njegovih prednikov: Anton Mandić, Mirko Raftay in Kuković, uresničil pa je njih misli in želje Strossmayer, ki je že leta 1853 odšel preko Dunaja v Prago, da bi premotril načrt za cerkev sv. Cirila in Metoda, ki jo je namestila zgraditi Čehi za tisočletnico prihoda slovanskih bratov na Moravsko. Iz enakega namena je obiskal naslednje leto Draždane, Berlin, Koln, Mainz, Speier in Bamberg, ker mu je bil romanski slog najbolj pri srcu. »Naše se prosviječeno stoljeće — piše — ruča mračnoj srednjovječnosti, a ja bih se glavom okladio, da naše vrijeme ne bi u stanju bilo podignuti spomenike slične bamberskoj, mainčskoj, kölnskoj, florentinskoj itd. crkvi.« Preko Monakovega se je vrnil na Dunaj, kjer se je dogovoril z arhitektom Karlom Roesnerjem glede načrta, ki ga še danes hranijo v Djakovu. Vendar pa ni obveljal ta prvi načrt; Strossmayerju, ki je želel zgraditi kolikor mogoče veličastno stavbo, se je zdel preneznaten. Zato je odšel 1859 v Italijo, da si ogleda ondotne cerkve (Benetke, Padova, Bologna, Firenze). V Rimu se je seznanil s Franjom Račkim ter se zavzel za zavod sv. Hieronima in slovanski bogoslužje. Leto pozneje ga je zopet vidimo na Dunaju pri Roesnerju, ki je v petih letih izpopolnil prvotni načrt in napravil takega, kakršnega si je Strossmayer želel. Novo katedralo je posvetil Strossmayer ravno na dan svoje zlate maše leta 1888. (Dalje.)

čeva »Zvečer« in Jordanova »Rasti rožica«. Prvič menda je nastopil tamburaški zbor, ki je pokazal razveseljivo spretnost. Glavna točka programa je bila Vodopivčev glasbeni prvenec, spevoigra »Kovačev študent«, ki ga je pred kakimi 30 leti napisal Ivan Kovačič-Soski. Starikastarovalna snov, ki pa še vedno občinstvu ugaja. Kovač in sin in njegovi tovariši in mati in pismonoša — vsi so jo dobro odrezali v nastopu in glasu. Izmed ostalih nastopov je gotovo najbolj ugajal »Othello«, ki je spričal sijajen igralski dar, dasi sta Longin in Benjamin tudi pogodila svoje in tudi Matildi ni kaj reči, ker je res dobra igralka.

○ **Usmiljenim srcem.** Bedna družina, ki ima 5 malih otrok, med katerimi so 4 šolo-obvezni, se obrača na usmiljeno občinstvo s prošnjo, da ji v skrajni bedi priskoči na pomoč s kakršnikoli darili. Družina se nahaja res v tako bednem stanju vsled malenkostnega zaslužka, ki ga sicer skrbni oče vestno prinaša domov, da je v resnici potrebna nujne pomoči. Kajti družina je kljub očetovi skrbi in materini pridnosti tako izčrpana, da vsled pomankanja obutve in obleke, ne bo mogla v bodočih jesenskih in zimskih dneih otrok pošiljati v šolo. Prosimo vsled tega dobrotnike, ki bi jim bila možnost dana, na kakršenkoli način pomagati, naj se usmilijo pošlene, a žal res usmiljena potrebne družine. — Darove bo sprejemalo upravnistvo »Slovenca« pod »Pošteni in ubogi«.

○ **Aretacije komunistov v Ljubljani.** V Ljubljani je policija te dni izvršila obsežne preiskave pri raznih komunistih in zaplenila mnogo raznih brošur itd. Aretiran je bil pred kratkim pred sodiščem oproščeni komunistični novinar Albert Hlebec ter še neki komunist.

○ **Policajska kronika.** Pijančevanje, ki se je pričelo v nedeljo, se je nadaljevalo še v ponedeljek. Aretirani sta dve osebi radi pijanosti, nič manj kakor devet oseb pa je ovadenih radi razgrajanja, kaljenja nočnega miru, pijanosti in nedostojnega vedenja. Aretirane so bile štiri osebe radi postopanja in dve radi beračenja. Prijavljenih je 13 prestopkov cestnega policijskega reda.

○ **Trajno kodranje,** vodno ondulacijo, barvanje las izvršuje Podkrajske, frizer, Ljubljana.

Maribor

○ **Križev pot primorskih Slovencev** se je začel po rapalski pogodbi. Ob šestih obletnici tega žalostnega dogodka prireja Prosvetna zveza v Mariboru jutri, v četrtek, poseben **Primorski večer**, na katerem bo govoril g. prof. Baš. Njegovo predavanje bodo spremljale izredne, barvane skioptične slike. Poleg tega je na sporedu še godba, petje in recitacije. Vsi narodni Slovenci, ki morete ta večer kam iti, odločite se za Primorski večer. Eventuelni dobicek se pokloni Jugoslovanski matici kot prispevek dinarskega dneva. — Kupite vstopnice v predprodaži v pisarni Prosvetne zveze na Aleksandrovi cesti 6.

○ **Vstopnice za cerkveni koncert** 22. novembra ob 8 zvečer v stolni cerkvi, ko Cecilijno društvo izvaja Cherubinijev Requiem, so že v razprodaji v prodajalnah Tiskarne sv. Cirila, pri Höferju in v stolnožupinjski pisarni.

○ **Tečaj županske zveze** se vrši v Mariboru dne 5. decembra ob 10 dopoldne v dvorani Zadrugne gospodarske banke. Spored še priobčimo.

○ **Socialni tečaj.** Kakor smo že poročali, priredita Jugoslovanska strokovna zveza in Prometna zveza v Mariboru letošnjo zimsko socialni tečaj. Šola se je pričela že v ponedeljek 15. novembra ob pol 8 zvečer v društvenih prostorih na Koroški cesti 1 in bo dvakrat tedensko, vsak ponedeljek in petek. Obravnavali se bodo tile predmeti: 1. Družba in temelji krščanske socialnega reda. 2. Kapitalizem in socialno vprašanje ter zgodovina socializma. 3. Zadrugništvo. 4. Socialna zakonodaja. 5. Govorništvu in čitanje socialnih del. 6. Slovensko slovstvo, pravopis, stilistika in praktična korespondenca. Predavanje, oziroma tvarina se bo prednašala po sledečem redu: Dne 15. novembra g. dr. Josip Jeraj o temi: Družba. Dne 19. in 22. novembra g. dr. Andrej Veble o temi: Zgodovina socializma. Dne 26. novembra g. dr. Josip Jeraj o temi: Temelji krščanske socialnega reda. Dne 29. novembra g. dr. Andrej Veble o temi: Kapitalizem in socialno vprašanje. Dne 3., 6. in 10. decembra g. Josip Barle o temi: Zadrugništvo. O razporedu nadaljnjih predavanj bomo še obvestili.

○ **Sestanek duhovnikov-tretjerednikov.** Danes ob pol 5 popoldne ima duhovniška tretjeredna skupščina svoj redni mesečni sestanek v frančiškanskem samostanu. Referiral bo g. profesor Bogovič »O verskih razmerah v Ameriki«.

○ **Radičevci v Mariboru** so priredili v ponedeljek zvečer poseben jurij na Studence. Napada so se udeležili radičevski poslanec Trnjar, Prepeluh, Novačan in drugi. Spopad s socialisti je bil hud. Najlepšo vlogo je pač imel bivši socialist g. Prepeluh. Navzoči socialisti so prevpili govornike. Delavci pa so zmajevali z glavami in priznavali, da mora biti že enkrat konec socialistične in radičevske demagogije in hujskarije. Vrste krščanskega delavstva se po takih shodih redno pomnožijo.

○ **Na Dunaju** je umrl te dni in je bil večeraj pokopan g. Frac Prassl, inspektor v železniškem ministristvu na Dunaju. Pekojni je studiral tudi v Mariboru in je bil znan tudi po zneje v mnogih mariborskih krogih. — Njegov

sin je imel na dan smrti svojega očeta določeno promocijo.

○ **Koncert kaznjencev.** Kot smo že poročali, so priredili v moški kaznilnici v Mariboru kaznjenci sami poseben koncert s petjem, godbo, deklamacijami pod vodstvom g. Cizla. Koncerta so se udeležili v lepem številu naši pravniki, sodniki, trgovski in tudi glasbeni krogi, ki so se prav zadovoljivo izrazili o nastopu, posebno pa še, da se je v kaznilnici začelo delovati tudi v tem oziru, kar gotovo blazilno vpliva na kaznjence. Društvo za odpuščene kaznjence je s tem delom izvršilo veliko kulturno dobro za posamezne kaznjence in za človeško družbo sploh ter je le želeli, da ga nadaljuje.

○ **Iz stavbnega gibanja.** Znana mariborska tvrdka za izdelovanje pohištva Stefan Kotler bo pozidala v Mlinski ulici novo hišo. V te novi zgradbi bo spodaj moderna delavnica, v zgornjih nadstropjih pa stanovanja. — V Belgrajski ulici v magdalenskem predmestju bosta pozidala novo enodružinsko hišo Rozman Urban in Špalir Antonija.

○ **Kmetijska podružnica Maribor in okoliš.** Udje morejo dobiti živinsko sol po nekoliko nižji ceni, ako količino, ki jo vzamejo, prijavijo v skladišču Kmetijske družbe, Meljska cesta 12.

○ **Razpisuje se mesto tajnika** novo ustanovljene »Tuško-prometne zveze za mariborsko oblast v Mariboru«. Nastop službe takoj, najkasneje 1. februarja 1927. Plača po dogovoru. Prednost se priznava absolventom ekoporine akademije, ki obvladajo več tujih jezikov in so v tej stroki že delovali. Ponudbe s potrebnimi prilogi in navedbo zahtevkov do 25. novembra na Zvezo.

○ **Najboljše čevlje »Karo«** dobite Maribor, Koroška cesta 19 in od 1. oktobra tudi Aleksandrova 23 v trgovini Sl. Černetič.

Koledar

Jugoslov. kmetske zveze

je najpripravljenši žepni koledar za vsakega kmetovalca. — Cena 10 Din.

Naroča se po dopisnici na naslov:

Jugoslovanska kmetska zveza —

Jugoslovanska tiskarna, Ljubljana.

Škofja Loka

Mlekarska šola. Za ravnatelja drž. mlekarske šole, ki bi se bila imela že davno ustanoviti, je imenovan g. inž. Šabac. Mlekarski inštruktor gosp. Anton Pevc, ki bo posloval na novi šoli kot strokovni učitelj, se je že preselil iz Radovljice v Škofjo Loko in se nastanil v občinski hiši v »vili« na Fari.

Podružnica Zveze bivših vojakov se snuje tudi pri nas, predvsem po prizadevanju g. Viktorja Žukca. Ustanovitelji so si stavili med drugim za nalogo, da uredi podružnica vojaško pokopališče in ga bo stalno skrbovala, če bi se občina za to ne brigala zadosti. Kakor vidimo, se je letos za to zadevo vendar vzbudilo toliko zanimanja, da bo končno ugodno rešena. Občina in bodoča podružnica ZSV bosta pač delali z roko v roki.

Med oskodovalce po povodnji, kateri spadajo pod loško farno, — seveda le med reveže — je razdelila »Dobrodelnost« 4700 Din denarja in veliko obleke. — Iz zbirke Rdečega križa pa sta razdelila g. okrajni glavar in tajnik Rdečega križa v Ljubljani v sredo dne 10. t. m. menda 2—3000 Din.

Vrhnika

Orlovski odsek na Vrhniki priredi v nedeljo 21. novembra ob pol 8 zvečer in ponovi dne 28. ob pol 4 popoldne in pol 8 zvečer priljubljeno narodno igro »Miklova Zalac«. Vljudno vabi odbor

Novo mesto

Porotno zasedanje se začne v ponedeljek dne 22. t. m. Prvi dan prideta na vrsto obtožbenca: Vobič, bivši občinski tajnik v Semčju, zaradi hudodelstva poverbe, in Graser radi uboja. Drugi dan pa se bo zagovarjal Turk radi hudodelstva ropa in težke telesne poškodbe. Prvi dan bo predsedoval razpravi v Vobičevem slučaju svetnik Koder, pri drugi razpravi pa predsednik dr. Polensek. Drugi dan, v torek, pa bo predsedoval svetnik Fischinger.

Trbovlje

★ **Sv. Barbare** darilo. Navada pri rudarjih je že od nekdaj, da dobe od rudniškega podjetnika za god sv. Barbare, zaščitnice rudarjev, darilo, da se na isti dan, ko se njen god obhaja, rudar po svoje razveseli. Pred vojno je znašalo darilo za paznika 2 kroni, za rudarja kopača 1 K, za udeleženca se kopača 40 vin in za druge, kakor ženske in mladoletne delavce, po 40 vin. Darilo se je razdelilo na dan, ko so rudarji skupno obhajali god svetnice. Med in po vojni jim je to darilo v omenjenem znesku še ostalo; ker je bilo premalenkostno, ga rudar še dvigniti ni hotel in se je celokupna vsota uporabila za drug namen. Delavski zastopniki so sicer prosili leto za letom za povišanje v dinarjih, vselej se jim je pa prošnja odbila. Tudi letos so zaprosili pri ravnateljstvu za upravičeno darilo, da se jim poviša na minimalno plačo enega dne, to je n. pr. za kopača 40 Din, kar bi nekako odgovarjalo vsoti predvojnega časa. Rudniško ravnateljstvo jim te prošnje ni v stanu rešiti, zato se je zastopstvo delavstva obrnilo na centralno ravnateljstvo v Ljubljano. — Pripomniti nam je še, da je bila še navada, rudarje pogostiti vsako leto še na binkoštni ponedeljek po sv. opravilu, ki se je enkrat obhajalo na sv. Planini, enkrat pa v Retlju, kar se sedaj obhaja pri sv. Katarini. To darilo se že več let ne deli. Kakor na dan sv. Barbare, tako tudi na binkoštni ponedeljek je stopal rudniški ravnatelj s svojim uradnimstvom na čelu delavstva, a ta lepi običaj se je opustil, opustile so se še druge lepe navade, kar gotovo ni v korist rudniškega podjetja. Marsikdo si želi še nazaj onih časov, ko se urad-

ništvo ni sramovalo skupno se zabavati z delavstvom, ko je bilo tudi razmerje med tema dvema vse drugačno kot danes.

»Delavstvo proti nočnemu šihu. Na rudniških jamaških obratih se je ukinila dopoldnaska izmena in se zato vpostavlja nočni ših. Delavec, ki je delal poprej vsak tretji teden na nočnem šihu, je bil ob koncu tedna že popolnoma telesno izčrpan, sedaj pa za zadene nočni ših vsakih 14 dni, ker se bo delalo samo popoldne in ponoči. Povpraševali smo za vzrokom in izvedeli, da se je podjetje Dukić in drug, ki ima v zakupu vrhni kop Doberna izjavilo za tako visoko produkco premoga, ki ga ne more oddati, in ima izgovor, da se ponoči ne sme streljati tako kot podnevi. Rudnik je radi enega podjetja vrgel vse delavstvo na mukepolno nočno delo samo, da se Dukićev podjetje ne bo moglo izgovarjati. Da bo pa produkcija pri rudniku s tem ukrepom močno trpela, tega pa vodstvo ne pomisli. Kako bo o tem sodilo rudniško glavarstvo v Ljubljani, kamor so šli večeraj posredovati zastopniki II. rudarske skupine, nam še ni znano, gotovo je pa, da se delavstvo ne bo pustilo na ta način mučiti.

»Otroški dom. Ze par let se goji želja pri nas, da bi se napravil pri nas Otroški dom. Država ima v svojem proračunu vsako leto postavko za zgradbo 2 takih domov v državi, in se je tudi Trbovlje upoštevalo. Delavska zbornica je tudi že votala 100.000 Din v ta namen, kakor tudi občina že neko vsoto. Sedaj se morajo predložiti na oddelek za socialno politiko v Ljubljano še načrti in stvar bo prišla polagoma v tir.

»Občinska seja starešinstva, obstoječega iz 12 članov, se bo vršila v petek ob 8 popoldne. Prečetaval se bo proračun občine, ki bi moral biti do 10. decembra v Ljubljani. Ali ni ta rok prehitel in bi bilo na mestu izvoliti proračunski odesk, da ga dobro predelajo? Če je stvar nujna, se lahko zaprosi za podaljšanje časa.

»Nesreča. Na vrhanjem kopu, kjer se zgodi težmerno več nesreč kot sicer pri celem rudniku, se je močno poškodoval pri bagerju delavec Biglez Janez. Zdrabilo mu je levo nogo in so se videle koščice še v nosilih, ko so jih prinesli nazaj iz bolnice, kamor so ponesrečenca odnesli. Nosila so drugače nesnažna.

Šmarje pri Jelšah

Sestanki Prosvetnega društva. Prosvetno društvo bo s prihodnjo nedeljo začelo prirediti v Katoliškem domu redne sestanke in te ne samo za svoje člane, ampak tudi za širše občinstvo. Vršili se bodo sestanki vedno po večernikih. Prihodnjo nedeljo bo govoril g. Štamberger, kmetijski referent pri tukajšnjem okrajnem glavarju, o našem kmetijstvu. Pozneje bodo sledila razna predavanja o zadružništvu in sploh o onih stvarih predvsem, ki jih naše kmetstvo ljudstvo v današnjih dneh mora znati.

Igra. Preteklo nedeljo so vprizorili v Katoliškem domu igro »Mlinar in njegova hči« *v splošno zadovoljstvo občinstva, ki je z največjim zanimanjem sledilo igri. Dvočlenski in igranju in primerne scenerija je napravila v resnici velik vtis. — Ustanovil se je tudi dramatični odesk, ki bo imel to lepo nalogo, da priljubi ljudstvu igre ne kot sredstvo za zabavo, ampak predvsem kot sredstvo izobrazbe.*

Osebnosti. Na 1. meščansko šolo v Maribor je od tu prestavljena učiteljica šol. Černotova. Na meščanski šoli prevzame mesto učiteljice petja. — Prestavljen je sodnik g. Miloš Senica v Mursko Soboto, na njegovo mesto v Šmarje pa pride sodnik g. Dežela.

Konzum. Trgovino konzumnega društva nameravajo razširiti in otvoriti oddelek za manufakture. Dosedanji prostori društvene trgovine so vsled številnega obiska solidne trgovine postali oremajni.

Slovenska krajina

»Presedanje »Naših novinc. Ko se je začela pri izhajanju »Naših novinc nerodnost, se je takoj vedelo, da ni vse v redu in se je začela pričakovati izprememba. Do izpremembe je prišlo prej, kakor smo sklepali. Neodvisnih »Naših novinc od sedaj naprej ni, pač pa imamo radičevske »Naše novince. Kolikor od sedaj vemo, jih je zaenkrat prevzelo vodstvo veleposestva v Dolnji Lendavi. Zadnja številka — ki ni vsebovala drugega ko reklamo za Radičeve shode — je izšla še pod starim imenom. Gotovo pa je, da Leopold Hari kot urednik odpade in prevzame njegove posle po vsej verjetnosti Pavle Horvat iz Bratonce. Tako je stanje sedaj, da pa v kratkem zopet lahko pride do presenetljivih izmenjenj, je več kot verjetno.

Same neizgode. Poplave, viharji in druge elementarne neizgode so šle preko nas in uničile do 50 odstotkov letnih pridelkov. Da bi bila nesreča popolna, se je pojavila v okolici Turnišča neka bolezen med govejo živino. Ljudstvo je mnenja, da je bolezen posledica blatnega sena. Ker si gospodari drugi druge ne znajo pomagati, obolelo živinčje navadno zakoljejo.

Loterija »Martinišček. Rok zbranja je potekel; 14. november je minil, zbranje pa je izostalo. Stori se je vse, da se ne bi bilo treba posluževati tako neprijetnega odlaganja, a ni šlo. Izguba bi bila prevelika. Kjer pa gre za tako zadevo, kakor je ravno »Martinišček, izgube ne sme biti. Kdaj se bo vršilo zbranje? Cim prej se razprodajo srečke, tem prej. Zato pa na delo! Prosimo vse in vsakega, da stori, kar mu je mogoče. Neradi nadlegujemo, a moramo. Ljubezen do ljudstva, do njegovih ukaženih sinov in hčera nas priganja. »Martinišček moramo imeti, če tudi bodo žrtve zelo — zelo velike. — Srečke so na razpolago pri ravateljstvu »Martinišček v Murski Soboti.

Pri čaši čaja, vina zahtevaj
Keks »Planina«!
Tovarna keksov »Planina« *Jesenice-Borenjsko*
VIKTOR BOGATAJ.

Dopisi

Iz Stične nam poročajo: V sredo 17. t. m. bo prispel iz Ljubljane nov avtomobil, ki bo naslednji dan začel voziti namesto sedanega poštnege voza. Avto si je omislila gospa M. Hrasova, ki oskrbuje že več let pošto vožnjo med tukajšnjim kolodvorom in Žužemberkom. Poštni avto bo odhajal zjutraj in proti večeru iz Žužemberka ter se bo dopoldne in zvečer vračal iz Stične. Ker imamo že eno moderno vozilo, se bomo v kratkem času postavili kar z dvema avtobusoma ter tako zavzeli v tem oziru dve mesto nad vsemi občinami na Dolnjem. Da bo s poštnim avtomobilom vsem vsem in selom med Stično in Žužemberkom jako ustreženo, nam ni treba še posebej povdarjati. Novico o poštnem vozu smo vzeli z veseljem na znanje poleg drugih virov tudi vsled tega, ker bo voznina nižja kakor z avtobusom, ki že nekaj mesecev sem služi v prevažanje potnikov.

Glasba

Spored I. letošnjega simfoničnega koncerta godbe dravske divizijske oblasti, ki se bo vršil v ponedeljek, dne 22. novembra t. l. v Unionski dvorani ob 20: 1. Overtura k operi »Fidelio« *(Leonore), op. 72. 2. Simfonija št. 5 v C-molu, op. 67. 3. Klavirski koncert v C-molu, op. 37. Klavirski koncert igra pianist g. Anton Trost ob spremljevanju orkestra. Za ta koncert je orkester dravske divizijske oblasti pomnožen z godbeniki Mariborske vojne muzike. Predprodaja vstopnic po navadnih koncertnih cenah izključno le v Matični knjigarni na Kongresnem trgu.*

Ljubljansko gledališče

DRAMA.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Sreda, 17. novembra: SKOPUH. Red A.
Četrtek, 18. novembra ob 16: DOKTOR KNOCK ali TRIUMF MEDICINE. Dijaška predstava pri znižanih cenah.

Petek, 19. novembra: JOY. Red C.
Sobota, 20. novembra: HLAPCI. Delavska predstava pri znižanih cenah.

OPERA.

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Sreda, 17. novembra: Zaprt.
Četrtek, 18. novembra: Nizava. Red B.
Petek, 19. novembra: MRTVE OCI. Red A.
Sobota, 20. novembra: BRIVEC SEVILSKI. Red E.

Mariborsko gledališče

Sreda, 17. novembra: Zaprt.
Četrtek, 18. novembra ob 20. uri: BAJKA O VOLKU. Ab. A.

Petek, 19. novembra: Zaprt.
Sobota, 20. novembra ob 20. uri: PAGLIACI in BASTIEN in BASTIENNE. Ab. B.
Nedelja, 21. novembra ob 15. uri: VERONIKA DESENISKA. Znižane cene. — Ob 20. uri: LEPA HELENA. Premijera.

Ljudski oder

v Ljubljani

Nedelja, 21. novembra: LJUBEZNI IN MORJA VALOVI. Začetek ob 8. uri popoldne, konec ob pol 6. uri.

Knjige in revije

Cankarjev »Hilapec Jernej in njegova pravica« *je prevedel Louis Adamič v angleščino — Yerney's Justice. Knjiga je izšla v New Yorku pri Vanguard Press. Prevod ni docela adekvaten, pa tudi ni lahko delo prevajati Cankarja. Je vse preveč samsvoj, ne glede na to, da ima naš jezik svoje posebne težkoče in finese. Poleg številnih slovanskih prevodov imamo sedaj že italijanski prevod »Il servo Bartolo e il suo dirittor« *(Regent in Sussek). Glonarjev nemški prevod »Bartel der Knecht und sein Rechte«, francoski prevod v kratkem izide pri založbi Arthème Fayard & Co. pod naslovom: »Le valet Barthelemy et son droit« *(J. Jeras in so-proga).***

Giovanni Papini, znani konvertit in pisatelj življenja Jezusa Kristusa (»Storia di Cristo« *in še »Un uo no finito«*, je sedaj izdal knjigo verzov »Pane e vino« *(kruh in vino).***

Yuki San. Poročali smo že o eksotizmu kot novi struji tako v Nemčiji kot drugod. Sedaj je izšla nova knjiga prevedena iz holandske Yuki San — zgodba iz japonskega dekliskega življenja — spisal Ellen Forest. Holandska deklis, hčerka pisateljice, je obiskovala kot prva Evropejka japonsko šolo. Tamkaj sklene prijateljstvo z Yuki San in njenim bratom Ichiro, oba iz staroplemiške rodbine in plemiške kaste Samurajev v vlemestu Yokohama. Zgodba Yuki San skriva v sebi vse težke boje mladojaponske generacije s svetom in obzorjem njihovih očetov in mater. Po novem hrepenju in se od tisoletja starih tradicij ne morejo ločiti. Yuki San je nežna, občutljiva dekliska duša, pravi cvet dovršene japonske kulture in gracije. Do skrajne meje gre, kar še dovoljujejo posvečene postave, potem pa se mora vdati, popustiti. Ellen Forest pripoveduje živahno, ljubezveno in kar daje knjigi posebno vrednost docela s stališča zapadne kulture. Naš ženski svet bo knjiga nedvomno zelo zanimala. Krasi jo tudi 23 slik po uspehli fotografiji.

»Naš Dom«, list za ljudsko prosveto; Maribor, november 1923. Vsebin: Jože Stabej: Iz razbitih kamenčkov — veličasten hram; Vilšava: Domotožje; dr. Lojze Campa: Časopisje — vladar sveta; Peča iz pujske okolice (slika); dr. Jože Jera: Fantovska samovozgoja; Peče iz pujske okolice (slika); dr. Fr. Kotnik: O narodni noši v Savinjski dolini; Koroske avbe (slika); Matko Krevh: Tatje; Zenski svet. — »Naš Dom« *izdaja Prosvetna zveza v Mariboru ter se naroča pri upravi, Maribor, Aleksandrova cesta 6-I.; naročnina znaša za vse leto 20 Din.*

Revček Andrejček. Ljudska igra v petih dejanjih. Za slovenske odre priredil Adolf Robida. Pevske točke uglasbil Marko Bajuk, 1923. V Ljubljani. Založila Jugoslovanska knjigarna. Ljudski oder, IX. zvezek. Cena za igro 18 Din, za pevске točke 20 Din. — Ze precej časa je igra »Revček Andrejček« *v knjigotrošnju pošla. Povpraševanje po njej je bilo pa veliko. Zato moramo z veseljem pozdraviti to novo prireditve, zlasti ker je zelo praktična in domačim razmeram prilagodena. »Revček Andrejček« *je pri nas tako udomačen, da velja za Slovenca. Igra ima na sebi vse lastnosti, da se vsakomur priljubi in prikupi. Bogato dejanje, resni prizori, komične scene za zabavo in smeh, mlada ljubezen, trpljenje starih onemoglih poslov, ki postanejo končno občinski reveži, malomeščanske epizode, petje in pouk v nepriljubljeni besedi, vse to govori za priljubljenost igre. Značaj osebe so risani ostro in resnično. Zato pa nudijo igralcem obilo prilike, da pokažejo ves svoj talent. Igra ima zdravo, poučno jedro in visoko etično vrednost. Ljudstvo, zlasti podeželsko, zahteva narodnih iger in dokler nimamo dovolj izvršnih slovenskih del, moramo biti s prevodi dobrih iger zadovoljni. Oseb ima »Revček Andrejček« *20, 14 moških in 6 žensk, vendar je igra prilježna tako, da se lahko igra z 9 moškimi in 4 ženskami vlogami. Scenerija je preprosta in jo zmoro lahko tudi najmanjši oder, kar je v opombah natančno razloženo. Sploh so režijske opombe in karakterizacija oseb poglavje, ki bo izborno služilo vsakomur, bralcu in igralcu, ker so podane z večjo roko in odsko prakso in vsebuje 16 tiskanih strani! Pevske točke je zložil Marko Bajuk v lahkem narodnem slogu. Ta izborni poznavelec slovenske narodne pesmi je zadel preprosto melodijo in jo združil s prav preprosto spremljavo, ki se izrazi tudi na harmoniji. Vsak vsaki organist jo zmoro. Pevske točke se pa lahko brez vsake škode za igro izpušče, ker so za vzporeditev vsa ta mesta dana v oklepaj. Zbirka »Ljudski oder« *je izdala za letošnjo sezono burko »Scapinove zvijače«, in resno šaljivo narodno igro s petjem »Revček Andrejček«. Sledil bo v kratkem še »Krivoprisežnik«, ki je v prvi izdaji že razprodan. Tako bodo****

naši podeželski odri za letošnjo sezono preskrbljeni s tremi izvršnimi igrami in si režiserjem ne bo treba beliti glave z repertoarjem. Za december Revčak, za predpust »Scapinove zvijače«, za mesec mare »Krivoprisežnik« *in za post »Mlinar in njegova hči« *bodi geslo vseh odrov.**

Naše dijaštvo

Akademsko kongregacija. Danes ob 20 c. t. ima akademsko marijansko kongregacijo svoj redni sestanek v frančiškanski kapeli. Tudi nesodali vjudno vabljeni.

Akademsko zveza. Odbor za študijsko leto 1924/27 se je sestavljal sledeče: Predsednik: Vombergar Joško pravnik; tajnik: Hribovšek Anton, pravnik; blagajnik in knjižničar: Rak Makso, modroslovec; revizorja: Remec Bogumil, bogoslovec, Bizjak France, tehnik.

J. K. A. D. »Danica« *v Zagrebu. Na rednem običnem zboru 5. t. m. je bil izvoljen sledeč odbor:*

Imperialna konferenca.

London, novembra 1923.

V drugič se je že zbraja v Londonu takozvana imperialna konferenca. Sicer je to zadeva, ki po svojem značaju spada izključno v področje notranjih zadev Velike Britanije in njenega imperija, a vsled brezmejnosti horizonta, do katerega se danes raztega angleški interesi, imajo imperialne konference izraziti in vlepomemben mednarodni pečat.

Ni torej nič čuda, da je sestanek ministrskih predsednikov vsem dominijem (Avstralija, Kanada, Irska, Južna Afrika, Nova Zelandija, Nova Fundlandija in Indija) zbudil po cellem političnem svetu globoko zanimanje. Imperialna konferenca bi se lahko imenovala: seja angleške Zveze narodov.

Ze 1. 1923., ob priliki prve imp. konference, so se slišala od mnogih strani mnenja, ki so podtikavala temu cesarskemu posvetovanju namene, ki, kakor je zgodovina dokazala, spadajo na polje romantike. Spominjamo se osobito senzacionalnega in proroškega članka, ki je izšel v pariškem »Matinu« *pod imenom sicer tako dalekovidnega publicista Stephan Lauzanne. »Matin« *je videl že znake bližajoče se katastrofe angleškega imperija. Dominijoni da so dorasli, da se hočejo osvoboditi in da mnogi izmed njih, če ne vsi, zrejo na Zedinjene države kot na novi center njihovega bodočega političnega solnčnega sistema.**

Želja, ki je bila takrat mati tega pesniškega deteta, se pojavlja zopet danes. Narod, ki jim nadaljnji obstoj angleške Commonwealth of Nations (Zveze Narodov) ni simpatičen, gledajo sem v London na konferenco skozi zakajena očala, ter se trudijo vjeti vsako disonanco struno, pobrati vsak migljaj, ki bi le od daleč meril na razsul, ter se tako potolažiti z mislijo, da se konec največje politične enote, ki jo svetovna zgodovina pozna, vendar le bliža. Ta način opazovanja odpira seveda nepregledno polje za plodovito domišljijo, a se ne naslanja na obstoječa dejstva.

Brez dvoma obstajajo točke, oziroma težave, ob katerih bi se angleško cesarstvo lahko razbilo. In če bi se zastopniki spozabili, ter se spustila v teoretična razmotrivanja ustavnopravnih odnošajev med deli cesarstva, o mejah »neodvisnega statusa« *dominijev, potem bi se prav lahko pripetilo, da bi se v dimu te akademične debate imperij kratkoma zaigral. Angleži vidijo te težave. Oni poznajo probleme. Pa kako jih rešiti? »By leaving them alone« *(s tem, da se pustijo na miru) piše drugi publicist Wickham Steed v Sunday Times (23. okt.). Solvuntur ambulando! Kako krasen princip! Kako plodonosna je tukaj angleška nelogičnost.**

Vsa znamenja pa kažejo, da bodo državni hitro prišli mimo njih na dnevni red. Imperialna konferenca se ni sklicala in zbraja da definira privilegije, ki naj posamezne dele cesarstva ločijo, ampak da določi, kako naj v svobodnem sodelovanju mati in otroci razpad domačega krova najlažje preprečijo, oziroma dom olepšajo in obogatijo.

Glavne smernice za konstrukcijo in praktični del posvetovanj je podal že na otvoritveni seji M. Bruce, min. predsednik Zedinjenih držav Avstralije. Opisal je angleško cesarstvo kot velikansko gospodarsko in socialno enoto z neizmernimi bogastvi, z nepreglednimi možnostmi. Če se ga hoče ohraniti in uvrstiti, ga je pa treba preplesti z mrežo živih vezi (living relations), ki so Men, Money, Markets (Ljudje, denar in trg) ali z drugimi besedami z organizacijo smernostne gospodarske politike.

Men. — Ljudje.

Velikanski kontinenti, kot Avstralija, Kanada, Južna Afrika, vsi večji kot pa Evropa, so zelo redko naseljeni. Njihovo prebivalstvo se lahko pomnoži desettokratno in še ne bo v stanu izčrpati vseh virov bogastva, ki se skrivajo v deviški zemlji dominijonov. Odkod naj pride dotok potrebnih sokov in možgan? Dominijoni jih rabijo in čim bolj se bodo razvijali, tem bolj jih bodo potrebovali. Zato je treba napolnjevanje dominijonov organizirati in sicer tako, da bo dotok angleške krvi in angleške mentalitete stalen. Angleška emigracija mora pošiljati preko morja stalen kontingent izbranih kvalificiranih izseljencev, ki bodo v dominijonih prevzeli vse najvažnejše vodilne vloge v procesu gospodarskega razvoja. Paralelno s to gigantično institucijo, ki bi kanalizirala človeške roke in možgane ter denar, bi pa britansko cesarstvo še ustanovilo velik centralni fond, ki bi naj vzdrževal raziskovalne komisije, laboratorije itd. Širok angleškega sveta. Kako neznatna postanejo in kako zatemnjeno spričo tega svetlega poleta teoretična vprašanja o statusu dominijonov! Vez, s katerimi bi prepletel denar angleško cesarstvo, bi bile res žive vezi življenjskih interesov.

Markets — Trg.

Statistika nam odkriva zanimivo sliko. L. 1912. (recimo) je Anglija uvažala blaga za 744 milijonov funtov, in sicer 558 milijonov funtov za blago iz inozemstva, za 186 milijonov funtov pa iz svojih kolonij. L. 1913. je

Bogomir Magajna, cand. med., predsednik; Ivan Juvan, stud. forest, blagajnik; Jože Bergant, stud. vet., gospodar; Maksim Rožman, stud. paed., tajnik. Revizorja sta Slavko Malenšek, stud. vet. in Frane Moser, stud. vet.

Naznanila

Javno tombolo priredi Krajevni odbor Združenja vojnih invalidov in Slovenjgradec na dan 3. decembra t. l. ob 15. uri v prostorih hotela »Balkan«. Tombola bo lahko prinesla marsikomu lepo srečo in dobiček. Ker je prirejana v prid božičnice za revne vojne žrtve, je upati, da bo slavno občinstvo pokupilo čimveč tiketov.

Društvo za raziskavanje jam ima svoj letošnji občni zbor v sredo dne 24. t. m. ob 18. uri v univerzitetni predavalnici št. 90. Po običnem zboru bo predaval g. dr. V. Bohinec o podzemskem svetu (s skiptičnimi slikami). Predavanje je vsem članom in prijateljem društva dostopno. — Odbor.

plačala inozemstvu 577 milijonov, kolonijam 191 milijonov; l. 1919. inozemstvu 1043 milijone, kolonijam 582 milijonov; l. 1920. 1372 milijonov in 559 milijonov kolonijam; l. 1922. inozemstvu 685 milijonov, kolonijam 317 milijonov; l. 1924. inozemstvu 889 milijonov, kolonijam samo 387 milijonov funtov.

Glede izvoza je za ista leta bil položaj sledeči: l. 1912. je prodala v inozemstvo 310 milijonov, kolonijam 177 milijonov; l. 1913. 329 in 195 milijonov; l. 1919. 593 in 205 milijonov; l. 1920. 832 in 501 milijonov; l. 1922. 493 in 285 milijonov; l. 1924. pa respektivno za 463 in 337 milijonov funtov.

Iz teh podatkov sledi, da se je kolonijalni trg za angleško blago vedno bolj širil ter leta 1924. zavzel že $\frac{3}{4}$ vsega izvoznega prometa; medtem ko dobavlja v kolonijah samo okrog polovico svojih potreb. Po vojni so se razmere v toliko poslabšale, da se je angleški inozemski trg ali skretil ali pa bil podjarmljen od ameriške konkurence. Dominijoni pa niso bili v stanju nuditi nadomestila, ker se na njihov konzum ni računalo. Konkurenčna nevarnost ameriške manufakturne industrije za Anglijo se je že začela odkrivati. Na eni strani predstavljajo Zedinjene države homogen trg s 114 milijoni prebivalstva, ki je z strogo obrambno tarifno politiko navezano na pridelke ameriškega izvora. Ta veliki kanski teritorij je silno bogat. Živiljenjski nivo Amerikance je najvišji na svetu. Zato je pa tudi Amerikanec tako strasten odjemalec za vsake vrste komoditet, ki mu jih nudi domača industrija. l. 1923. so Zed. države izvažale samo 8,5 odstot. svojih pridelkov, vse drugo je ezavžil domači trg. A od l. 1923. naprej se je ameriška industrijska produkcija razvijala in širila v dosedaj v zgodovini nepoznatih dimenzijah. Kam je šlo to blago, če ne na inozemske trge delati konkurenco angleškemu? Tako je od 151.379 avtomobilov, ki jih je l. 1924. Amerika izvozila, kupil Britski imperij sam 71.712 (od teh Avstralija 39 tisoč 564). Če preidemo na industrijske stroje, vidimo, da je Britski imperij kupil 28,3 odstotkov vsega ameriškega izvoza. Po ljedelska strojna industrija v Ameriki je poslala 29 odstot. svojega izvoza v Anglijo in njene dominijone. Od 17.094.000 ton premoga, ki so jih Zed. države prodale inozemstvu leta 1924., jih je Kanada sama kupila 74 odstot.

Ce združimo številke in jih preračunamo v denarno vrednost, bomo našli, da je l. 1924. Britski imperij plačal Zed. državam eno milijardo 800 milijonov dolarjev za blago, ki mu ga je prodala. To znaša ravno 40 odstot. vsega ameriškega eksporta.

Te številke so bile potrebne, da bomo razumeli, kako so v povojni dobi Zedinjene države zanesle konkurenčni boj za gospodarske trge celo v okrilje angleške vladavine. Anglija ne sme upati na to, da bo v doglednem času izvila Ameriki trge, ki so se prej polnili z Angleškim blagom, ampak bo vsaj morala misliti na to, da si v mejah svojega cesarstva najde zadostne kompenzacije. Blago, ki ga dominijoni dobavljajo danes drugod, ga prav lahko nakupijo v Angliji, in sirovine, ki jih angleška industrija uvaža iz inozemstva, ji lahko nudijo dominijoni. Za to je treba medsebojne pomoči, pametnih tarifnih smernic, kreditnih olajšav; hočeš nočeš se bo Anglija morala prejši ko slej obrniti na znotraj ter najti sredstev za gospodarsko življenje, ki bo odvisno samo od bogastva in potreb v mejah svojega lastnega teritorija.

Imperijalna konferenca je napravila v tem oziru zelo pomemben korak. Ustanovila se je imperijalna komisija (Imperial Marketing Board), kateri bo londonska vlada vsakoletno dovolila podporo enega milijona funtov 280 milijonov Din) in čegar glavna naloga bo, iskati konzumente za imperijalne pridelke v mejah vladavine.

»Mi smo odločeni, nadaljevati svoj lastni nacionalni razvoj, a ravnotako smo pa tudi pripravljeni storiti vse, da se razvije v mejah naše skupne očetnjave bogat in vester čut skupnosti.« (Mr. Bruce, na otvoritveni seji.)

Izbrpala konferenca tega programa ne bo. O tem si nikdo ne dela kakšnih iluzij. Tega tudi nihče ne želi. Zaenkrat je zadostno, da se široke ideje tega imperijalnega gospodarskega patrijotizma zadosti močno podčrtajo.

Angleški imperij se torej res razvija. Polagoma se spreminja in dobiva drugo obliko. A ker je razvojni organičen, enotnosti ne škoduje. Zna biti, da se polagoma prelevi v Veliko zvezo svobodnih angleško govorečih narodov, v kateri bodo dominijoni in motherland popolnoma enakopravni; a če se polagoma izvedejo velik ideje, ki jih je izzvala sedanja konferenca, bo Zveza še bolj močna kot je sedaj, ker se bo pretakala po njej ista kri, ker jo bodo prepletale žive vezi gospodarske skupnosti in ker se bo iz višine dol lahko ozirala na skupno delo plijonirjev, ki so bili odgovorni za sezidanje največje gospodarske in duševne enote v zgodovini našega planeta.

Dukler se bodo na imperijalnih konferencah britski državniški pogovarjali o men, money, markets, za grobokope angleškega cesarstva ura še ni bila. Kadar pa se bodo začeli pripraviti o »konstituciji in o statusu«, potem, da, potem se pa bliža konec. A takrat delegati tudi ne bodo več Angleži.

Pridobivajte novih naročnikov!

Zanimivosti

PISATELJ BALZAC IN DEŽNIK.

Balzac, slavni francoski pisatelj in pesnik, je bil nasprotnik dežnika, nikoli ga ni nosil seboj. Nekega dne leta 1842. je tudi šel na sprehod brez dežnika, a kmalu je pričelo deževati, končno pa se je tako vilo, da je bil primoran stopiti v neko vežo, kajti tudi nobenega izvoška ni bilo v bližini, da bi ga peljal domov. Ko je tako stal v veži in vedril, je opazil v enem izmed oken nasproti ležeče hiše mlado lepo damo, katere je od časa do časa pogledovala izza zastora nanj. Balzacu je bilo to silno všeč. Spomnil se je, da jo je pred kratkim videl v gledališču ter se veselil, da mu je dež pripomogel do tako dražestne osvoboditve. Na njegovo veliko presenečenje je kmalu opazil iz onih hišnih vrat stopiti strežaja, kateri je šel naravnost proti njemu ter v roki nosil dežnik. Podal mu ga je z besedami: madama vam pošilja ta dežnik. Balzac je bil naravnost očaran vsled te ljubeznivosti, ni strežaja nič dalje izpraševal, se poklonil dami, ki je še vedno stala pri oknu ter odšel kot zmagovalni triumfator. Naslednji dan je Balzac zgodaj vstal, se oblekel v frak, kupil par belih rokavic in se napotil, da se ljubeznivi dami zahvali za dežnik. Ker je bilo še prezgodaj, si je mislil, da bi bilo bolje, ako bi kupil za damo nov dežnik, ker ta je bil že precej obnošen in star, obenem pa bi ga imel za spomin. Kakor rečeno tako tudi storjeno. Okoli poldneva se je dal dami naznaniti, vstopil, ter z besedami polnimi zahvale vrnil dežnik. Dama je dežnik sprejela ter niti opazila ni, da je drug. Po nekolikem času se je Balzac drznil pripomniti, da men-da njena pozornost napram njemu in pa dejstvo, da mu je posodila dežnik, ni bilo brez namena. Lepa dama je takoj uganila, kaj pisatelj misli ter mu odvrnila: »Ker sami na to napeljujete, vam moram povedati, da sem res imela nek gotov namen, ko sem to storila. Pričakovala sem nekoga, kateri je silno ljubosumen in bi imel ravno ob onem času priti, ko ste vi stali v veži nasproti ležeče hiše. Ako bi vas bil opazil, bi se nad mojo nedolžno glavo vsula hujska ploga, kot pa je bila ona, pred katero ste vi vedrili. Ker ste mi bili torej napoti, sem vam poslala dežnik, da sem vas tako odpravila dalje.«

DRVAR NAŠEL OGROMEN ZAKLAD.

Čolakov, drvar v rodopski vasi Cephare (v Bolgariji), je te dni sekal drevesa v bližnjem gozdu. Pri tem je zadel na neko kamenito ploščo in ko jo je premaknil se mu je zasvetil nasproti kup zlatnikov. Bil je turški zaklad iz srednjega veka; zlatniki so iz 13. in 14. stoletja. Vrednost zaklada znaša 60 milijonov levov. Ko so ljudje zvedeli za drvarjevo srečo, so vsi hiteli v okoliške gozdove, ako ne bi našli še kakšnega zaklada. Oblast je morala ljudi s strogimi odredbami prisiliti, da so se vrnili na vsakdanje delo.

DOMAČI NASVET V KUHINJSKEM ŽARGONU.

Mnogo mož stoji v zakon z najboljšo voljo, a vsled slabega ravnanja z njimi se pozneje pokvari. Mnoge žene dostikrat polivajo svojega moža s kropom, druge zopet s preveč mrzlo vodo. So tudi nekatere, ki moža stalno vlagajo v jesih. Največ jih pa je, ki z omakno ne vedo pravzaprav kam in s katero bi moža lahko lepo rumeno in okusno zapelke. Kaj čuda, ako mož, katerega žena se ne razume posebno dosti na kuho, postane nevžiten, trd in se končno prismoji.

Katera hoče izvrstnega moža, mora zelo previdno pričeti. V prvi vrsti mora gledati na to, da si ga sama izbere in ne pripusti, da bi to delo zanj vršili znanzi ali sorodniki. Ne sme pa se dati po srebrno ali celo zlato lesketajoči zunanosti zavesti. Možje, kateri skrajno prav nič ne ugaajo, so navadno najboljši. Kadar ima ženska tak eksemplar izbran, naj pazi, da bo platno, s katerim ga ima ovitega, vedno lepo belo, brez lukenj in posebno gumbov ne sme manjkati.

Ni potreba ga na led pokladati, da ostane svež, sladkor v obliki poljubov pa je le zmerno potresati. Kis in poper naj se rabi kolikor mogoče malo in skrajno previdno. Nikdar se ne sme z ostrim orodjem poskušati, ali je že pečen. Pomešati ga je treba večkrat s kuhinjsko, ki ima obliko srca in večkrat ga je treba postaviti na svež zrak, da ne bo imel vedno le kuhinjski duh okoli sebe in da ne bo preveč dišal po čebuli. Ona, katere žena s svojim možem ravnati po tem receptu, ima izvrstnega zakonskega druga. A le malo jih je, ki so naročile takrat, ko so se možile, tako kuharsko knjigo. Zato naj si izrežejo vsaj ta recept, to se pravi, ako že ni vse zamujeno in se da še kaj popraviti, če ni že vse prismojeno.

ZAKAJ

SE NAZIVLJE FRANCAJARIJANA?

V družbi narodov najdemo pri nekaterih, da imajo kaj nenavadne pridevnike. Tako pravijo n. pr. nemškemu narodu nemški Mihel, angleškemu John Bull, ameriškemu brat Jonathan, Francijo pa nazivljejo Marijana ter jo predstavljajo kot mlado ženo s phrigijsko čepico na glavi. Odkod izvira ta naziv, si učnjaki niso edini. Večina njih trdi, da je doblila Francija to ime ob veliki revoluciji, ko so neko ženo častili kot boginjo razuma, ker rdeča čepica pač pomenja revolucijo. Drugi pa

pravijo, da je ime nastalo šele po tretji revoluciji. V nekem poročilu »Intermediaire des Charcheurs et des Curieux« podaja neko precej verjetno razlago zagonetnega imena. Tam dokazuje, da je v tajnih družbah, ki so se po letu 1848 ustanovljale, ime Marijana igralo veliko vlogo. Beseda Marijana je veljalo v teh družbah, ki so bile razširjene po vsej deželi, kot geslo. »Ali poznate mater Marijano,« je vprašal eden drugega, kadar je hotel ugotoviti, jeli ima somišljenika pred seboj ali ne. In ako je ogovorjeni bil pristaš vprašajočega, je odvrnil: »Da, prav dobro vino ima.« Tudi so povpraševali, ali je ta ali oni videl Marijano, kako ji gre itd. In pritrditve je značilo, da dotični pripada tajni zvezi. Ko je potem nastala tretja republika, je bila Marijana njih simbol in tako se je beseda splošno udomačila.

DEŽELA Z ENIM SAMIM ČASOPISOM.

Dežela, katere ima samo en časopis in to še tako nenavaden, je Abesinija. Časopis se imenuje »Berbanena Salemt«, kar pomeni po naše luč in mir. Izhaja šele tri leta in sicer trikrat v tednu. Pisava je prastara etijska ter nosi podpis njegovega veličanstva Negus Negussija. Poleg dogodkov je v listu natisnjen potek dvornih in cerkvenih slovesnosti. Ker imajo tam v letu okoli 150 raznih praznikov, imajo ondodni uredniki gradiva dovolj. V listu so podani tudi ukazi. Ker ima časopis le štiri strani, za dogodke v zunanjem svetu ne preostaja dosti prostora. Abesinci pa se tudi dosti ne zmenijo zanje, ker gredo itak vse skozi kontrolo italijanskega poslanstva, katero ima v Addis-Abeba edini radio sprejemni aparat.

STRAŠNO MAŠČEVANJE DIVJIH LOVCEV.

V mažarski občini Sajo so se dosedaj še neznani divji lovci strašno maščevali nad ondodnim lovcom Julijem Szombathu. Ta logar je večkrat zelo strogo postopal z divjimi lovci. Pred nekaj časom so ga pa štirje divji lovci napadli, mu odvzeli puško, ga do gola slekli ter takega privezali k drevesu. V tem položaju so ga pustili v gozdu. Mravlje in druge žuželke so logarja neznanosko mučile, a vse njegovo klicanje na pomoč je bilo brezuspešno, ker je bil privezan na takem kraju, od koder ni bilo mogoče slišati glasu. Celo noč je klical, a končno omedlel. Ko so ga naslednji dan našli, je bilo njegovo telo za prst debelo pokrito z mravljami in drugo golaznijo, ki so mu prizadejale strašne rane. Po vsem životu so mu pod kožo zalegle ličinke, tako da so se mu rane že gnojile. Bolečine, ki so mu jih živalice prizadejale, so bile tolikšne, da je vsled njih tako kričal, da so se mu potrgali glasniki in gotovo ne bo nikdar več mogel govoriti slišno, ako bo v bolnici, kamor so ga prepeljali, sploh še okrevaj.

SOLNČNI ŽARKI KOT KAZEN ZA ZAOSTALE DAVKOPLAČEVALCE.

Ako davku podvrženi Hindu ne spolnuje svojih obveznosti, ga obsodijo prav po barbar-sko srednjeveško. V državi Haiderabad so iznašli strašno mučitev za one siromake, ki ne morejo ali pa nečejo plačati davka. Postavijo ga na solnce ter tam mrcvarijo po več ur, kar ni nobena malenkost, ako pomislimo, da tam znaša vročina 55 ali še več stopinj. To je iznašel najbogatejši indijski knez Nizam Haiderabad. Vlada te južnoindijske države smatra ljudstvo še vedno kot svojo last ter je izzema do skrajnosti in brez usmiljenja, da mu je tako mogoče vzdrževati svoj orientalsko-luksuzni dvor ter polniti svoje zakladnice. Da vzamejo v indijskih državah kmetu polovico vseh pridelkov, to ni nič nenavadnega. Še pred kratkim so nekakega trgovca iz Ardhapora mučili na zgoraj omenjeni način. Ko so ga že štiri ure tako pekli in mučili, je ponudil dvojno vsoto, samo če ga spustijo in prenehajo z mukami. — Pred letom je eden teh maharadžev potoval po svetu, seveda z velikim spremstvom, dvajsetimi avtomobili ter srebrno kopalno bano, s katero je prišel celo v London. Sedaj vemo, odkod bajna bogastva indijskih krvososov.

MATERIJALNA ŠKODA VSLED DIMA.

Neki ameriški list poroča o škodi, ki jo vsako leto napravi dim in pravi, da je škoda cenjena na vsakega ameriškega prebivalca na 14 dolarjev. Ne morda dim cigare ali cigarete, nad katerim so dame, preden so same pričele kaditi, vihale nos, ne, pač pa dim premoga, kateri ne zgori, kajti dim je končno vendar le neogorela gorilna snov. Dim je nekaj nadležnega. Premogov dim vsebuje žveplo in je napojen z raznimi kislinami, se vleže na kamen in kovino, žre in končno uniči vse, kar doseže. Celo baker se mu za dolgo ne more ustavljati. Dim uniči vse rastlinstvo, kar lahko opazujemo v velikih mestih posebno v bližini tovarnen, kjer je vsa zelenjava zamrta. Dim umaže in uniči najlepše blago po trgovinah, bele zastore spremeni v sive, povzroči mnogo dela, katerega v brezdinnih krajih ni itd. Dim nam pa tudi prikriva solnčne žarke, pomnoži in zgosti nadležno meglo, nam otežuje dihanje, da postane bolno telo in duh ter posebno škodljivo vpliva na pljuča in tako širi in pospešuje jetiko. Da bomo malo pojmiili, kako ogromno škodo napravi dim, naj navedemo par statističnih podatkov. Mesto Cleveland ima vsako leto škode vsled dima nad 6 milijonov dolarjev, mesto Pittsburgh 10 milijonov, Chicago računa na 17 milijonov, a za angleško presto-

lico London pa cenijo letno nad 26 milijonov dolarjev škode. To so številke, ki dajo misliti.

KITAJSKA KULTURA.

Svila je bila pri Kitajcih poznana že v prastarih časih. V Evropo pa je prispela šele okoli leta 300 pr. Kr. Papir so iznašli okoli začetka sedanjega stoletja, a Evropa je to iznajdbo prevzela v dvanajstem stoletju. Čaj pa šele v sedemnajstem, dasi je bil pri Kitajcih poznan že v tretjem. Ze 700 let pr. Kr. je bil v Kini poznan smodnik, iz katerega so pa izdelovali le umetni ogenj, a Kublai Khan je znal v 13. stoletju izdelovati ročne granate. V drugem stoletju so iznašli porcelan, a šele leta 1518 je bil po Portugalcih prinesen v Evropo in treba je bilo 300 let, preden se razumel istega ponarejati. Torej ne smemo Kitajcem tako zameriti, ako se smatrajo, da so kultura nejši od Evropecev.

FORD.

Mnogo čujemo o Fordu, da je izmed najpodjetnejših ljudi na svetu. Pred dvema mesecema je za poskušnjo vpeljal v svojih delavnicah petdnevni teden. Sedaj pa je naznanil celokupnemu delavstvu, da se je to obneslo ter da je odslej le petdnevni teden vpeljan v vseh njegovih podjetjih. Plača se pri tem za enkrat ne bo zvišala, razen pri posebno izurjenih delavcih, kateri bodo v petih dneh toliko zaslužili kot do sedaj v šestih. Upa pa, da bodo s časom to dosegli vsi delavci.

POSLEDICA KRATKIH KRIL.

Ameriški tovarnarji papirja se pritožujejo vsled pomanjkanja cunj, katere rabijo pri fabricaciji papirja. Pravijo, da je to vsled tega, ker imajo dandanašnje ženske tako malo »cunj« na sebi. Eden izmed teh tovarnarjev trdi, da današnja moderna ženska obleka kot cunj komaj zadostuje za izdelavo bankovca, kakršnega je morala dati za dotično obleko.

HIŠA V ŠTIRIH DNEH ZGOTOVLJENA.

V Londonu je bila pred kratkim razstavljena hiša, visoka dve nadstropji, katere je bila zgotovljena v rekordnem času, to je v štirih dneh in pol. Postavila jo je mednarodna stavbna družba. Delajo jo je 35 delavcev po osem ur na dva šihita. Devet desetih delavcev je bilo takih, ki niso imeli pojma o stavbnem delu. Hiša je iz jeklenega ogrodja ter iz cementa. V Ameriki je ta družba postavila takih stavb že na tisoče. Stane pa okoli 150 funtov, to je okoli 40.000 Din.

Katoliški svet

AMERIŠKI KATOLIČANI IN DELAVSKO GIBANJE.

Pred kratkim se je v Detroit, Mich., vršila konvencija Ameriške delavske federacije. Ob tej priliki so pokazali katoliški cerkveni krogi svoj veliki interes za socialno vprašanje in delavsko gibanje. V cerkvi sv. Alojzija je bila za delavstvo slovesna sv. maša, ki jo je pel msg. Doyle. Cerkevni govor je imel Rev. dr. John Ryan, profesor katoliške univerze v Washingtonu, ki je na globok način razpravljal o dolžnosti in pravici cerkve, da razlaga vsa načela moralnega zakona, pod katerega spada zlasti tudi delovno razmerje med delodajalcem in delojemalcem, delo žensk in otrok itd. Govornik je obširno pojasnil socialno stališče papeža Leona XIII. in podal glavne misli toštvarnih njegovih okrožnic. — Službi božji in govoru je prisostvovalo 500 delegatov in njihovih žena.

NARODNE MANJŠINE IN CERKEV.

»Das Neue Reich« prinaša stvarno poročilo župnika Rekeineke iz Poznania o razmerah tamkajšnjih Nemcev na cerkvenem polju. Župnik Rekeinek primerja te razmere z onimi, v katerih so živeli Poljaki pod prusko upravo in priznava, da vladajo Poljaki mnogo pravičnejše. Končno pa predlaga župnik Rekeinek, da naj se v vseh državah, kjer so narodne manjšine, ustanove komisije za verske narodne zadeve, katerim naj bi se predlagali vsi toštvarni spori, preden bi se vrgli v javnost. Temu dostavlja »Koroški Slovenec«: »Nemce na Poljskem bi prosili, naj pridejo na Koroško, kjer bomo mi v njihovi prisotnosti poskusili prirediti slovensko službo božjo, ne v Celovcu marveč samo v Velikovcu ali Beljaku!«

Ženski svet

Žena pri poganih. »Katoliški Misijoni« prinašajo v svoji zadnji številki odlomek iz pisma slovenske redovnice m. Ksaverije Pirc iz Svatove z dne 25. julija 1926. Pismo pripoveduje: »Včeraj sva šli s čast. prednico po opravkih daleč iz mesta. Na nekem travniku sva zagledali žensko, čedno oblečeno, ki je sežigala kup barvastega papirja in kadila, poklekala na obe koleni proti štirim stranem neba, se priklanjala do tal in molila k nevidnemu maliku z vso vnemo, z glasnim kričanjem in s solzami v očeh. Ko je končala, jo pokličeva k sebi in vprašava, kaj jo vendar žalosti tako močno in čemu moli na ta način? Vsa razhičena nama je pravila, da zato, ker prva žena (ki ima vso oblast v hiši) pretepa njene otroke in je danes v jutru davila njene sina, pretepa večkrat tudi njo, ji ne da riža itd. Vse hudo je prikipele sedaj do vrhunca in bogovi naj ubijejo hudobno prvo ženo. Ona, ki je sedaj le tretja žena, bo potem prišla na njeno mesto, ker jo ima mož zelo rad.« — Ubože poganske žene!

